

Afstemning

Lovforslaget
forkastedes, idet 17 stemte for, 140 imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Anden (sidste) behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning i henhold til grundlovens § 47 med hensyn til statsregnskab for finansåret 1977-78.

(Beslutningsforslag nr. B 132. Fremsat 21/5 80 i betænkning fra finansudvalget. Første behandling 28/5 80).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning
vedtoges enstemmigt med 157 stemmer.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til finansministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Anden behandling af:

Forslag til lov om udstedelse af statspræmieobligationer.

(Lovforslag nr. L 221. Fremsat 8/5 80. Første behandling 12/5 80. Betænkning 21/5 80).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-8

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af:

Forslag til lov om socialindkomst.

(Lovforslag nr. L 222. Fremsat 9/5 80. Første behandling 12/5 80. Betænkning 27/5 80).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 15-19 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

15) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændringer af reglerne om kontanthjælp, indførelse af socialindkomst m. v.).

(Lovforslag nr. L 223. Fremsat 9/5 80. Første behandling 12/5 80. Betænkning 27/5 80).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

16) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Indførelse af socialindkomst).

(Lovforslag nr. L 224. Fremsat 9/5 80. Første behandling 12/5 80. Betænkning 27/5 80).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

17) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om invalidpension m. v. (Indførelse af socialindkomst og indtægtsregulering af invaliditetsydelse).

(Lovforslag nr. L 225. Fremsat 9/5 80. Første behandling 12/5 80. Betænkning 27/5 80).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

18) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om pension til enker m. fl. (Indførelse af socialindkomst).

(Lovforslag nr. L 226. Fremsat 9/5 80. Første behandling 12/5 80. Betænkning 27/5 80).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

19) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiedydelser. (Nedsættelse af indkomstgrænse og indførelse af socialindkomst).

(Lovforslag nr. L 227. Fremsat 9/5 80. Første behandling 12/5 80. Betænkning 27/5 80).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagene paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Socialdemokratiet har sammen med socialministeren og forligspartierne – det radikale venstre, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti – i betænkningen vedrørende lovforslagene L 222–227 taget højde for en række indvendinger, der er kommet til udtryk dels under førstebehandlingen, dels under udvalgsarbejdet.

I betænkningen omtaler man således, at der skal nedsættes et udvalg, der følger de nye regler om socialindkomst, herunder ser nærmere på samspilsproblemerne.

Det fremgår ligeledes af betænkningen, at forligspartierne er enige om, at der skal

frem sættes lovforslag, således at man med virkning fra 1. januar 1982 får ligestilling af persongrupper med forskellige pensionsordninger. Det er alene praktiske grunde, der er årsag til, at denne ligestilling først kan finde sted i 1982.

I dagspressen samt fra en række deputationer blev der givet udtryk for betænkelighed ved administrationen af den foreslåede ændring i bistandslovens § 48, stk. 1. Man frygter, at forældre skulle vælge at anbringe deres handicappede børn på institution. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, at det af betænkningen udtrykkeligt fremgår, at man ved vurdering af, om det sociale udvalg skal yde hjælp, skal tage hensyn til familiens erhvervsforhold og økonomiske forhold, ligesom der skal tages hensyn til familiens størrelse, sammensætning og alder. Det afgørende for denne vurdering vil således være, om den udgift, det drejer sig om, vil bringe et i øvrigt rimeligt budget ud af balance. Der vil derfor være større sandsynlighed for, at der kan ydes hjælp, jo større udgifterne er, uanset at familiens økonomi i øvrigt måtte være god. Det, man lægger vægt på, er, om familiens økonomi bliver anstrengt, hvis man ikke hjælper.

For familier, der efter de nugældende regler oppebærer fuldt tilskud efter § 48, stk. 1, og for hvilke de fremtidige regler medfører en nedgang i hjælpen, er det socialministerens hensigt at udfærdige en administrativ forskrift, der henstiller til kommunerne, at man ved skønnets udøvelse i en overgangsperiode foretager en passende aftrapning. Efter denne præcisering i selve betænkningen er det min opfattelse, at man har sikkerhed for, at ingen forældre på grund af de økonomiske forhold vælger at lade deres børn anbringe på institution.

I forslaget om ændring af lov om invalidepension m. v. blev der foreslået en indtægtsreguleret invaliditetsydelse, således at en socialindkomst over 160.000 kr. ikke berettiger til at modtage invaliditetsydelsen. Det har været anført, at bortfald af invaliditetsydelsen på grund af høj socialindkomst i visse tilfælde kunne give økonomiske vanskeligheder, man ikke på anden måde kunne kompensere for. Der er derfor udarbejdet et ændringsforslag, hvorefter man som en overgangsordning det første år maksimalt kan miste halvdelen af invaliditetsydelsen. Det er

[Erik B. Smith]

endvidere i et ændringsforslag fastslået, at man bevarer sin status som berettiget til at modtage invaliditetsydelsen, uagtet man aktuelt har en socialindkomst, der ligger over grænsen for at modtage denne ydelse. Når man bevarer sin status som berettiget til at modtage invaliditetsydelsen, betyder det, at socialudvalget, såfremt indtægten falder under 160.000 kr., vil drage omsorg for, at man får udbetalt en invaliditetsydelse, helt eller delvis, afhængig af socialindkomstens størrelse.

Det er samtidig ved et ændringsforslag fastslået, at den omstændighed, at man på grund af de økonomiske forhold mister sin invaliditetsydelse, ikke påvirker retten til at oppebære et eventuelt bistandstillæg eller plejetillæg.

Det har været drøftet med forligspartierne og vist sig hensigtsmæssigt at ændre reglerne vedrørende køb af bil, således at tilskud ikke bortfalder ved en socialindkomst på 100.000 kr., men at der sker en gradvis aftrapning. Når indkomsten stiger fra 60.000 kr. til 190.000 kr., går man fra halvt tilskud, halvt rentefrit lån, til kun at være berettiget til at modtage de rentefrie lån, for så vidt angår svært og meget svært invaliderede.

Også satserne på daginstitutionsområdet har været genstand for en ret indgående offentlig omtale. Jeg finder det derfor rigtigt at påpege, at satserne bliver udregnet som landsgennemsnitssatser for den enkelte institutionstype, og at man som overordnet mål sigter mod at sænke satserne for socialindkomster på under ca. 110.000 kr. og at forhøje satserne for socialindkomster på over ca. 165.000 kr., medens virkningen for midtergruppen – bortset fra de udsving, der måtte komme som følge af, at udregningen baseres på landsgennemsnitssatser – tilstræbes at være neutral. Disse takstændringer ønskes først gennemført til ikrafttræden 1. august 1981. I øvrigt er det samtidig bestemt, at der skal være en kraftig reduktion, såfremt der er søskende på institutionen.

Det fremgår af et svar til socialudvalget fra ministeren, at man med ét barn i børnehaven og ét barn på fritidshjem først vil opleve en stigende takst i forhold til den nugældende, såfremt socialindkomsten er på 180.000 kr. og derover. Har man to børn på fritidshjem, vil taksten først stige i forhold til den nugældende takst ved indkomster på

190.000 kr. og derover. Med ét barn i vuggestue og ét barn på fritidshjem stiger taksten først ved indkomster på over 200.000 kr. Betalingsreglerne fastsættes i øvrigt i henhold til et ændringsforslag i selve lovforslaget.

Det er min opfattelse, at de af ministeren stillede ændringsforslag er forbedringer i forhold til det oprindelige forslag, og at man samtidig har vist sig meget imødekommende over for den del af kritikken af de fremsatte lovforslag, der har været berettiget.

Som en afslutning skal jeg ikke undlade at udtrykke min forundring over, at de partier, der især har gjort sig til talsmænd for meget store offentlige besparelser, har demonstreret en enestående vilje til at undlade besparelser. Det må vi i den socialdemokratiske gruppe tage som udtryk for, at man ikke ønsker besparelser, der har det formål at sikre de svageste grupper og lade de økonomisk bedst funderede betale.

Jeg håber, at de, der i dag vil stemme imod ved andenbehandlingen – om ikke nu, så senere – vil erkende, at de tog fejl. Med disse ord vil jeg anbefale de foreliggende lovforslag og de af ministeren stillede ændringsforslag.

Brixtofte (V):

Jeg vil gøre rede for de ændringsforslag, som vi har stillet, de fleste af dem i samarbejde med det konservative folkeparti og fremskridtspartiet.

Allerførst har vi stillet et par ændringsforslag, der efter vores opfattelse fører til en mere retfærdig opgørelse af socialindkomsten. De første ændringsforslag vedrører, hvorledes man skal behandle pensionsindbetalinger. Ifølge ministerens lovforslag er det udelukkende selv pensionisternes bidrag, som ikke mere kan trækkes fra, hvorimod alle andre, som har gode pensionsordninger, hvortil bl. a. arbejdsgiverne indbetaler store bidrag, ikke tilsvarende skal have lagt noget til deres indtægt. Her er en oplagt forskelsbehandling. Det har forligspartierne også indrømmet, men henviser til, at man først på et senere tidspunkt kan skabe en ligestilling. Det er klart, at vi har stillet et ændringsforslag, som, hvis man stemmer for det, sikrer, at der bliver en sådan ligestilling senere.

Jeg mener ikke, det er særlig klogt af f. eks. det radikale venstre at tage nedsættelse

[Brixtofte]

af et eller andet udvalg som en indrømmelse. Jeg vil godt spørge ganske klart: har de radikale fået garanti for, at indførelsen af ligestilling på dette område sker i et lovforslag for sig? Eller bliver det pakket ind i et forslag, som også omfatter den sociale lejeværdi? Det er et ganske interessant spørgsmål, for hvis det bliver pakket ind sammen med indførelse af f. eks. social lejeværdi, vil det være meget svært senere for f. eks. det radikale venstre at sikre en ligestilling på det område uden samtidig at måtte gå med til de andre ting. Derfor spørger jeg helt klart: har man fra ministerens side fået en garanti for, at ligestilling på dette område sker i et lovforslag for sig selv?

Dernæst har vi stillet ændringsforslag om, at man anvender kontantværdien som udtryk for formuen i fast ejendom i stedet for den værdi, som indeholder nogle oppustede papirværdier.

Herefter vil jeg gå videre til vores ændringsforslag vedrørende bistandsloven. Jeg fatter ikke, at socialdemokratiet og venstre skal være uenige på det område. Vi har i årevis haft en fælles holdning til vores handicappolitik, og derfor forstår jeg ikke, at vi nu skal have et politisk opgør om en politik, vi i så mange år har været enige om. Vi har stillet ændringsforslag om, at man afskaffer ministerens indførelse af en transbestemmelse for familier, der passer deres eget handicappede barn, og vi har stillet ændringsforslag om, at man fortsat kan yde tilskud til invalideaggregater uafhængigt af indkomsten. Vi har i øvrigt foreslået, at man overhovedet ikke skal lade invalidepensionisterne blive berørt af socialindkomsten, da de overhovedet ikke har nogen fradrag og derfor overhovedet ikke giver baggrund for diskussionen om, at man nedbringer sin bruttoindtægt til en lav skattepligtig indkomst.

Der er i dag en kronik i Jyllands-Posten, som er mægtig spændende. Den er skrevet af Niels Chr. Knudsen og Jørn Henrik Petersen, to professorer i henholdsvis erhvervsøkonomi og socialpolitik. Denne kronik gør op med dette lovforslag, som ministeren har fremsat, og peger på, at det er et ganske urimeligt princip, man her indfører i sociallovgivningen. Tænk, hvis man overførte det til forsikringsretten; tænk, hvis det var sådan, når huset brændte, at man fastsatte erstatningssummen ved at se på folks indtægt. Det

er et helt besynderligt princip, man her indfører. Fra denne midtpunktsartikel vil jeg tillade mig at citere nogle sætninger, som giver anledning til nogle ganske alvorlige overvejelser for os folketingsmedlemmer. Der står:

»Så vidt det kan ses, har man heller ikke drøftet de følger, som en gennemførelse af ændringsforslaget må forventes at få for erstatningsretten. Domstolenes fastsættelse af erstatninger til f. eks. trafikofre sker bl. a. under hensyntagen til den compensation, der flyder via det offentlige sikringsssystem.

Domstolenes praksis må derfor ændres, idet forslagens gennemførelse vil ændre de økonomiske konsekvenser af en skadesbegivenhed for personer med højere indkomster.«

Jeg vil godt spørge socialministeren: har hele den problematik været forelagt for justitsministeriets lovkontor? Hvis ikke det er tilfældet, og hvis ikke det har været analyseret igennem, vil jeg naturligvis udbede mig mellem anden og tredje behandling, at vi får en udtalelse fra justitsministeriets lovkontor om dette problem, som er ganske væsentligt, og som rejses af bl. a. en professor i socialpolitik. Det er et virkelig væsentligt juridisk problem for en stor gruppe mennesker.

Med hensyn til de øvrige ting, som vi ønsker at behandle mellem anden og tredje behandling, kan jeg nævne det tidligere samrådsspørgsmål om, at man i selve lovforslaget har beskrevet, at man kun kan få tilskud til hjælpemidler i forhold til ens indkomst. Vi har ønsket i en udvalgsbehandling, som vi har fået bevilget, at få at vide, hvorledes man vil spare de 40 mill. kr. på dette område. Hvis det er et utilfredsstillende svar, vi får, må vi ved tredje behandling stille et ændringsforslag, der tager den bemyndigelse til ministeren ud.

Må jeg dernæst sige lidt om det forslag vedrørende betaling for institutioner, som man har forelagt. Der skal ikke være tvivl om, at venstre og konservative og fremskridtspartiet er enige om, at der skal være en større forældrebetaling. Vi har derfor stillet vores egne forslag til, hvordan det kunne ske. Men det, der foreslås her, er, at man betaler i forhold til sin indkomst, uafhængigt af de driftsudgifter, man har i den pågældende institution eller i den pågældende kommune. Det fører til to væsentlige problemer.

[Brixtofte]

For det første, at forældrene nu kan bakke personaleorganisationerne op ganske risikofrit i deres krav om mere institutionspersonale, fordi driftsudgifterne ikke væltes over på forældrebetalingen. For det andet, at vi nu skaber et vældigt samordningsproblem. Hvis man f. eks. har et barn i en vuggestue, mister man 18 pct. af sin indtægtsfremgang i form af øget institutionsbetaling. Hvis man samtidig modtager boligsikring, mister man 15 pct. Og når man betaler skat, mister man 55 pct. Det vil sige, at for en stor gruppe familier i Danmark vil det ganske enkelt ikke mere efter denne skala kunne betale sig at arbejde og tjene mere, for hele indtægten forsvinder i form af øgede skatter og færre sociale tilskud.

Jeg må igen spørge det radikale venstre: stemmer hele den radikale gruppe uden forbehold for dette, eller er det som ved tidligere lejligheder sådan, at f. eks. hr. Bernhard Baunsgaard stemmer med forbehold for senere at tage dette problem op, således som vi har oplevet ved decemberforliget?

Hvad angår pensionisterne, har vi ikke stillet nogen ændringsforslag, idet vi mener, at pensionisterne overhovedet ikke kommer socialindkomsten ved. Vi ved, at deres ligningsmæssige fradrag er så små, at de overhovedet ikke har relation til diskussionen om, at man nedbringer sin indtægt ved hjælp af store fradrag. Vi har også fået dokumenteret under udvalgsarbejdet, at almindelige folkepensionister ikke har nogen gæld i deres bolig. Vi har fået dokumenteret, at besparelsen for så vidt angår folkepensionister – og det er mange titusinder i antal; vi har fået oplyst, at på pensionistområdet er det i alt 70.000 pensionister, der berøres – udelukkende rammer dem, der har ejerboliger, og at den udelukkende rammer dem, der har ejerboliger og en lille formue, hvorimod de, der har stor formue, naturligvis ikke bliver ramt, da de ikke har noget pensionstillæg i forvejen. De, der bor til leje, bliver ikke ramt, fordi grænsen er fastsat sådan. Hvis de havde en kontant formue, der var over 341.000 kr., kunne de ikke modtage noget, og hvis de har en formue under 341.000 kr., bliver den holdt udenfor.

Man gennemfører altså på pensionsområdet en ganske ensidig foranstaltning over for dem, der bor i ejerbolig. I den forbindelse vil jeg gerne stille et spørgsmål til hr. Erhard

Jakobsen, som jeg har bebudet personlig over for hr. Erhard Jakobsen. Jeg har fulgt hr. Erhard Jakobsens dygtige politiske virke, bl. a. i Gladsakse, for netop at komme denne gruppe til hjælp ved fastsættelse af ejendomsbeskatning og ved de henstandsregler, man har. På denne baggrund vil jeg godt spørge hr. Erhard Jakobsen, om ikke idealerne her i dag svigter lidt i forhold til alt det, hr. Erhard Jakobsen tidligere har gjort på dette område, netop over for en gruppe af parcelhusejere, som kun har deres parcelhus og nogle ganske få kontanter ved siden af. Er det ikke sådan, at man her gennemfører et indgreb, der er ganske ensidigt over for en gruppe svagtstillede folkepensionister, som ikke har ret meget i likvid indtægt? Vi er jo ganske enige om, forstår jeg, at man ikke kan begynde at sælge ud af sit hus eller spise sine mursten.

Lad mig som eksempel nævne, at en enlig folkepensionist, der har en bolig til 350.000 kr., og som f. eks. kun har 35.000 kr. i likvid opsparing, mister 1.500 kr. i folkepension. Er det med hr. Erhard Jakobsens accept, at det sker? (*Erhard Jakobsen*: Ikke i folkepension!). I folkepensionstillæg mister vedkommende 1.500 kr. og går dermed 1.500 kr. ned i indtægt. Hvis en landmand, der ønsker at blive boende på sin landejendom, forpagter sin gård ud, mister denne landmandsfamilie sammenlagt 9.000 kr. i folkepensionstillæg og går dermed ned i levevilkår fra et i forvejen meget lavt likvidt niveau. Jeg ønsker at få præciseret, om det er med åbne øjne, man stemmer for disse uretfærdigheder over for en gruppe pensionister, som jeg ved at hr. Erhard Jakobsen tidligere dygtigt har arbejdet for ikke skulle rammes.

Må jeg til allersidst sige, at med denne lovgivning har vi endnu et eksempel på, at det er en uskik, at man indgår forligene, inden man har haft en førstebehandling. Det har vi i alle partier været ude for at vi har gjort, men dette forslag understreger, at det er forkert at gøre det på den måde. Det er bedst, at vi først får en førstebehandling, hører argumenterne og derefter indgår forlig. Så er jeg – nej, ikke ligeglad, men næsten ligeglad med, hvem der indgår forliget, for så kan man ikke undgå at tage højde for de argumenter, der kommer frem under førstebehandlingen. Da man kom til førstebehandling af dette lovforslag, havde man forpligtet

[Brixtofte]

sig, ganske vist til en overskrift. Når der så dukker en masse enkeltheder op, har man ikke mulighed for – i hvert fald ikke, når man har en så stærk minister, som det er tilfældet i denne sag – at få indrømmelser, ud over at man nedsætter nogle udvalg, der skal vurdere alle de problemer, vi andre har rejst.

Jeg tror ikke, man har grund til at nære skygge af tvivl om, at hvis dette forslag først havde været til første behandling og der derefter var indgået et politisk forlig, så havde resultatet set ganske anderledes ud.

Agnete Laustsen (KF):

Ordet retfærdighed har været hyppigt anvendt under behandlingen af dette omfattende lovkompleks. Ministeren har også gentagne gange talt om solidaritet, og fælles for disse ord er det jo, at de i virkeligheden kun har den betydning og den mening, som man selv vælger at tillægge dem.

Lidt mere har vi nærmet os realiteterne, når ministeren har udtalt, at disse lovforslag er led i regeringens fordelingspolitik, og udvalgsbehandlingen har da også tydeligt vist, at det er her, det egentlige indhold ligger.

Det er egentlig en mærkelig lovpakke, vi har fået forelagt. Optakten til den blev præsenteret som det store dyr i åbenbaringen: nu skulle vi have et socialindkomstbegreb, som i stedet for den skattepligtige indkomst skulle kunne røbe borgernes reelle sociale trang. Nu var der bare det kedelige ved det, at det store dyr led af den skade, at det kun var halvt færdigt, sådan at det alene var hovedet, vi blev præsenteret for, mens hele den store krop først skulle følge senere.

Det har derfor været en ret håbløs opgave at skulle vurdere, om der overhovedet er sammenhæng – og i positivt fald hvilken – mellem hoved og hale, og jeg tror, ministeren havde gjort klogt i at erindre det gamle ord om, at hvad du end gør, gør fuldt og helt og ikke stykkevis og delt.

Sammenkoblet med dette nye store dyr har vi så fået en række lovforslag, som er ændret i deres indhold, fordi de nu skal baseres på socialindkomstbegrebet. Det medfører i sig selv besparelser, men – og det er betydligt mere væsentligt – de rummer også herudover en række bestemmelser, som er udtryk for meget betydelige besparelser, bl.

a. fordi mange af de ydelser, som nu skal gives, skal gøres indkomstafhængige.

Det har været meget utilfredsstillende at skulle behandle en så ufuldstændig lovpakke med så vidtrækkende konsekvenser for så mange mennesker på så kort tid.

Ministeren har først under udvalgsarbejdet fået udformet indholdet af flere af paragraferne. Uafklarede spørgsmål er ustandselig dukket op, senest her i dag, som hr. Brixtofte nævnedes det, spørgsmålet om domstolenes erstatningspraksis, og flere af de spørgsmål og de problemer, som vi har nævnt, er blevet løst ved svaret, at det finder man nok ud af hen ad vejen, og i øvrigt vil ministeren nedsætte et udvalg, som skal følge alle disse nye regler op.

Kort sagt, hverken ministeren, de myndigheder, der skal administrere lovene, eller – og det er jo nok så væsentligt – de mennesker, som rammes af disse mere eller mindre tilsigtede besparelser, kan på nuværende tidspunkt overhovedet overskue konsekvenserne ved at jage så omfattende og skelsættende nyordninger igennem på så ufuldstændigt grundlag.

Må jeg citere fra en skrivelse af 16. april 1980 fra Foreningen af Socialchefer i Danmark til socialministeren. Det siges i denne:

»Vi er bekendt med den skitse til et lovforslag om socialindkomst, der har været udarbejdet, og med nogle af de drøftelser, der har været ført herom. Men vi har også senere erfaret, at de administrative problemer har været så store, at lovforslaget muligvis slet ikke bliver fremsat alligevel. Vi er ikke så kede af, at der ikke bliver fremsat lovforslag om socialindkomst efter den udarbejdede skitse, idet det er vor opfattelse, at dette ville have bevirket et ikke ubetydeligt merarbejde for såvel social- og sundhedsforvaltningerne som for skattevæsenet og have givet et indkomstbegreb, som ville være uforståeligt for borgerne. Men...«, tilføjer de dog så, »... vi vil være meget kede af, om det skal være ensbetydende med, at hele spørgsmålet om et mere retfærdigt socialindkomstbegreb bliver lagt på hylden.«

Det var socialcheferne i Danmark.

Ministeren har prøvet at bortforklare, at der er tale om lovjaskeri, ved at oplyse, at arbejdsgruppens rapport om socialindkomst jo forelå for socialudvalgets medlemmer medio marts. Ja, det gjorde den da. Og hvad

[Agnete Laustsen]

så? Rapporten er jo blot vurderinger og beregninger – beregninger vel at mærke på de af ministeren givne præmisser – og skitsering af en række muligheder, men det lovforslag, som vi den 9. maj, jeg gentager den 9. maj, fik forelagt, afveg på flere punkter fra rapporten, ligesom socialindkomstloven som før nævnt nu er blevet kædet sammen med en hel række andre love.

Mindre end én måned fra fremsættelse til endelig vedtagelse af et lovkompleks, som berører beregningsgrundlaget for sociale ydelser for ca. 85 pct. af befolkningen! Er det en behandlingsform, som skaber tillid til, at folketinget træffer afgørelse efter grundige og velovervejede behandlinger af sagen? Er det en behandlingsform, som skaber sikkerhed hos de sociale og skattemæssige myndigheder, som nu får besværet med at skulle omsætte denne vanskabning af en social reform i praksis? Vi mener fra konservativ side nej.

Det er egentlig trist, at de gode hensigter om en mere retfærdig vurdering af social trang ikke er blevet bedre og mere grundigt gennemarbejdet, før de blev omsat til et lovforslag. For, som jeg allerede sagde det ved førstebehandlingen, det konservative folkeparti er positivt stemt over for ideen om at udfinde et nyt socialt indkomstgrundlag. Dette har vi også markeret ved at indstille lovforslaget om socialindkomst til vedtagelse, idet vi dog sammen med venstre og fremskridtspartiet har foreslået en række ændringer, som skulle fjerne urimelige virkninger af loven.

Vi finder det bl.a. uretfærdigt – det er for at benytte ministerens terminologi – at der skal gøres forskel på indbetaling til pensioner, forsikringer o.lign., afhængig af om der er tale om private eller kollektive ordninger. Det gør ministeren også, fremgår det af bemærkningerne til betænkningen. Men så svigter ministerens logik. For det er nemlig helt soleklart, at når man af tekniske grunde ikke kan medtage kollektive pensionsordninger, så bør man heller ikke medtage private, bare fordi det for dem er teknisk muligt.

Derfor foreslår vi sammen med venstre og fremskridtspartiet, at det skal være muligt at fratrage indbetalinger til pensionsordninger o.lign., idet vi så i øvrigt ikke på nuværende tidspunkt vil tage stilling til, hvordan der i fremtiden skal forholdes med pensions-

forsikringsordninger for de kollektive ordninger.

Under udvalgsbehandlingen har vi fået forelagt en række beregninger vedrørende formuetillægget, der med al tydelighed har afsløret, at det forhold, at man var ejer af et hus eller en erhvervsvirksomhed, har afgørende betydning for vurderingen af socialindkomsten. Det er utvivlsomt ganske tilsluttet fra ministerens side, men jeg er rystet over, at et forligsparti som CD, der i det mindste selv erklærer at være parcelhusenes frontkæmpere, har valgt at sluge denne kamel. Når man i øvrigt betænker, hvad dette parti under dette forlig har slugt af kameler – som det sidste momsforhøjelsen og charterafgiften – ja, så kan jeg kun sige, at partiet må være i besiddelse af usædvanlig sund fordøjelse. For nu sluger man altså rådt, at et hus eller en virksomhed bare skal indregnes som formue efter ejendomsvurderingen og med de konsekvenser, som hr. Brixtofte lige har påvist.

Vi mener ikke, at fast ejendom kan medregnes på denne måde, og foreslår derfor at give et mere realistisk billede af disse værdier og gøre det på den måde, at vi regner med en kontantvurdering. Det vil, efter de beregninger vi har fået under udvalgmøderne, sige, at et typisk parcelhus vurderes ca. 110.000 kr. lavere ved kontantvurdering, og at der for en typisk landbrugsejendom er tale om ca. 170.000 kr.s lavere kontantvurdering.

Vi indrømmer, at det nok ikke er den fulde retfærdighed, men i alle tilfælde betydelig nærmere ligelig behandling af ejere og lejere, og jeg vil derfor gå ud fra, at CD naturligvis kan stemme for dette ændringsforslag, og hvis ikke, vil jeg meget gerne have en begrundelse.

Ved førstebehandlingen nævnedes jeg, at pensionister slet ikke hørte hjemme i dette nye lovkompleks. Skønt ministeren har søgt at overbevise alle – og jeg tror, måske inderst inde også sig selv – om, at det sandelig ikke betyder noget for pensionister, at de har eget hus, for det fratrækkes jo igen ved formueopgørelsen, har det alligevel betydning, fordi eventuel likvid formue skal beregnes oven på ejendomsværdien. Det er også under udvalgsbehandlingen blevet oplyst, at de gennemsnitlige ligningsmæssige fradrag for pensionister kun er ca. 1.800 kr., så vi kan vel nok være enige om, at det ikke er denne ka-

[Agnete Laustsen]

tegori af befolkningen, som opnår de store skattefradrag.

Vi mener derfor, at pensionister helt bør udgå af socialindkomstbegrebet. Der er allerede alt for mange særlove og -bestemmelser for dem, og ministeren nævner jo selv, at større overskuelighed er et erklæret mål.

Jeg skal ikke i denne omgang kommentere det komplekse af lovforslag, som knytter sig til det principielle lovforslag om socialindkomst, og hvis hovedindhold som før nævnt er besparelser.

Vi er enige med regeringen i, at der skal spares, lad mig sige det her og nu. Der skal spares, og det skal der også på det sociale område, og vi har da også selv så sent som i februar fremsat forslag om ændring bl.a. i bistandsloven, men vi kan ikke acceptere regeringens forslag, der ligesom socialindkomstlovforslaget er udtryk for fordelingspolitik.

Mennesker skal have noget at stræbe efter, de skal sikres lyst til at udrette noget, og det sikrer vi dem ikke, hvis de ikke føler, at de også får noget ud af deres indsats. Hvis en Karl Hjortnæs eller en Ritt Bjerregaard belønner uddannelse, arbejde, opsparing og initiativ med at konfiskere udbyttet for at fordele det efter retfærdige – og vel at mærke socialistisk retfærdige – principper, sætter vi simpelt hen dette land i stå. Hvis højere indtægt straks giver sig udslag i progressiv beskatning og dertil progressiv betaling for en række sociale goder samt bortfald af tidligere oppebårne ydelser, vil ingen gide yde mere end allerhøjest nødvendigt, for i den situation bliver man jo nu belønnet.

Socialindkomstens første fase er starten på en meget effektiv fordelingspolitik, hvis anden fase vedtages, som ministeren her har planlagt det. Som den er udformet nu, er den et misfoster og beviser med al tydelighed, hvad Lloyd George engang har sagt, nemlig at det er farligst at springe over en afgrund i to etaper. Dette lovforslag burde have, ja, det må vel hedde oversomret og været udformet som en helhed med tid til forhandlinger med sagkyndige også uden for ministerens rækker. Som det er nu, kan vi ikke støtte det.

Jørgen Junior (FP):

For det første vil jeg gerne sige, at jeg fuldt ud i hver enkelt detalje kan tilslutte mig

de bemærkninger, der er gjort fra såvel venstres ordfører som fra det konservative folkepartis ordfører. Det har glædet os meget at kunne konstatere, at vi har haft et forbilledligt samarbejde i socialudvalget, og vi kan faktisk stå inde for nøjagtig de ting, der er sagt fra både venstres og de konservatives side.

Så kunne man lade det være godt med det, for der er jo allerede påpeget en mængde ting, som skulle være tilstrækkelige til, at forslaget så faktisk skulle vente – det skulle til en ordentlig behandling – men man kan blive ved, og jeg skal prøve at komme med nogle yderligere bemærkninger i forlængelse af de to andre indlæg.

Det er jo altså en kendsgerning, at nu skal denne første fase af en meget stor og meget betydelig social reform nærmest smugles, hastes, jaskes – der kan bruges så mange ord – igennem, ikke fordi man ikke har fulgt formalia, for det har man i enhver henseende, men man har ikke haft nogen bred offentlig debat om det. Der dukker konstant nye eksempler op, bl.a. dette i Jyllands-Posten, som i den udmærkede midtpunktsartikel i dag klart og tydeligt påpeger et par problemer, som bl.a. folketingets socialudvalg ikke har været opmærksom på.

Det havde derfor helt klart været kløgtigere, det havde været mere demokratisk, og det havde været bedre for forslaget, hvis man havde ventet med denne første fase og taget den sammen med anden fase. Det kunne man have gjort, så meget mere som man jo har meddelt, at anden fase ifølge socialministerens beslutning vil blive fremlagt i folketinget allerede i næste samling til vedtagelse i næste samling. Nu kan man spørge, om der overhovedet er flertal for anden fase, for så vidt jeg forstår på de udtalelser, der har været fra regeringens forligspartier, er der ikke flertal for det.

Men med andre ord, man skal have denne første fase af dette store og for de fleste i hvert tilfælde i befolkningen og givetvis også i denne sal – måske lige med undtagelse af en del af socialudvalgets medlemmer – uforståelige lovforslag hurtigt igennem. Befolkningen skal simpelt hen bare have det præsenteret og vil ikke komme til at forstå et kvæk af det, og der vil blive massevis af læserbreve o.lign., som siger hvorfor dit og

[Jørgen Junior]

hvorfor dat, og de vil være rimelige, de vil være velbegrundede.

Hvorfor skal det så jaskes igennem? Ja, det kan udelukkende skyldes disse besparelshensyn. Socialministeren har fået at vide, at der skal spares en hel bunke penge på hendes ministerium, og her er et tal: værså 475 mill. kr. Med andre ord, på trods af det, der er blevet sagt fra socialministerens side, er det et rent og skært besparelsesforslag.

Så kan man sige: vil venstre, de konservative og måske især fremskridtspartiet da ikke spare, som det bliver sagt fra socialdemokratiets ordførers side, hvor man sådan retorisk spørger: ja men vil I da ikke være med til at spare? Jo, selvfølgelig vil vi være med til at spare. Men vi vil ikke være med til at spare over for pensionister, og vi vil ikke være med til at spare over for handicappede, for det er ikke de grupper, der tiltrænges besparelser over for. Og så vil vi heller ikke være med til at spare over for unge familier med børn, uden at de får en skattelettelse i stedet for, således at man kan få fremmet den produktionslyst, der er nødvendig for, at samfundet i øvrigt kan komme i gang. Med andre ord: det er de socialdemokratiske principper og tendenser i dette forslag, som vi nødvendigvis må sige nej til.

Lad os så prøve at tage et par eksempler på, hvordan forslaget kommer til at virke. Der kan bringes masser af eksempler frem, her er bare et par stykker, som stammer fra socialministeren selv. Et uformuende ægtepar, hvor begge arbejder og begge er lavtlønnede, og som tjener henholdsvis 70.000 og 80.000 kr., får 2.920 kr. højere socialindkomst ud af at tjene 10.000 kr. ekstra. Gider de? Nej, det tror jeg ikke de gør.

Lad os tage et andet eksempel. En uformuende enlig med tre børn, der tjener 140.000 kr., hun får endog – eller han kan det være – kun 2.030 kr. ekstra socialindkomst ud af at tjene 10.000 kr.

Med andre ord, forslaget rammer ganske almindelige mennesker, og det er ikke, som man har sagt fra socialdemokratiets side, disse rige, der nasser på samfundet. Det er simpelt hen socialministerens egne vælgere. Det er et stort bredt udsnit af denne befolkning. Vi har af socialministeren fået oplyst, at det direkte påvirker 60.000 pensionister, 230.000 børnetilskudsmodtagere og 30.000 ungdomsuddannelsesmodtagere, og det er direkte; med

andre ord indirekte er der tale om mange gange flere.

Men hvem bliver så ramt hårdest? Ud af noget negativt må man ligesom prøve at sige, hvem af dem det bliver allermest negativt for. Det er ret svært at overskue, men man kan godt sige, at det bliver i hvert tilfælde koldere at være pensionister, der bor i ejerbolig og er uden gæld. Opsparing skal straffes igen. Med andre ord: de ting, som både det konservative folkeparti og venstres ordførere var inde på i relationerne til CD, er utvetydige, de er klare.

Handicappede bliver straffet, især hvis man har børn, der passes i eget hjem, som man er i stand til på nuværende tidspunkt at få til at fungere godt. Vi har fået at vide, at der kan blive tale om 300–400 børn, som risikerer at blive sendt på en institution, og det vil i hvert tilfælde ikke være en besparelse. Så kan man sige, det er et postulat, og at man ikke tror på, at der bliver tale om 300–400 børn. Nej, det håber vi da heller ikke, men tallet er altså dog givet i hvert tilfælde fra de mennesker, som skulle have begreb om det, og hvis det bliver tilfældet, skal vi bare fastslå, at en merpris for samfundet pr. stk. pr. år pr. institutionsplads er noget med 165.000–195.000 kr.

Hvem bliver yderligere ramt? Unge ægtepar med børn, som gerne vil yde en ekstra arbejdsindsats. Det kan ikke betale sig for dem at bestille tilstrækkelig meget. Med andre ord: det er også negativt.

Men hvem kan så have en fordel? Ja, det er der selvfølgelig også nogle der kan – ikke mange, men der er måske nogle, der i hvert fald relativt kan have en fordel. Det er f. eks. sådan efter denne lovgivning, som Dansk Socialrådgiverforening i øvrigt i en deputation betegnedes som »en svært forståelig lovgivning« – og det er dem, der ofte vil have meget med lovgivningen at gøre – at hvis en kvinde sørger for at få et barn med én mand og lever sammen med en anden, bliver de fordele, der findes i dag, forstærket. Den vel-lønnede, der bor ugift sammen med en kvinde, der har børn fra tidligere forhold, bliver ikke ramt. Der er nemlig tale om, at man benytter et andet begreb end det begreb, der benyttes for at modtage ungdomsydelse. Det synes vi er urimeligt.

Vi synes i øvrigt, det er en ganske interessant ting, at kristeligt folkeparti i den grad

[Jørgen Junior]

nu altså støtter en styrkelse af det, som de vil kalde familienedbrydningen og umoralen osv., med de citationstegn, som vi andre måske ville sætte rundt om det.

Der har vi sammen med de konservative stillet et ændringsforslag, som vil ændre på dette forhold. Det er et ændringsforslag, som jeg føler er ret væsentligt og ret afgørende, og som jeg gerne så blev vedtaget.

De øvrige ændringsforslag er blevet gennemgået af venstres ordfører, og jeg tilslutter mig simpelt hen bemærkningerne. Der er egentlig ikke nogen grund til, at jeg skal gentage de ting, der er sagt: vi er fuldstændig enige.

Der må jeg igen sige, at jeg vil håbe, at vi kan få noget mere ud af det samarbejde, som hermed måske er startet, og som kan være med til at forme udviklingen en lille smule i den kommende tid.

Men altså det korte af det lange: dette forslag trænger til meget mere debat, fordi det kommer til at skade, ofte også på urimelig vis, en meget stor del af befolkningen. Jeg vil gerne citere de afsluttende bemærkninger fra en betænkning der er afgivet af udvalget om skatter og indkomstafhængige ydelser, hvor der siges nogle meget kloge ord, der rammer noget af denne problematik:

»Et stort antal familier befinder sig i dag i en situation, hvor mulighederne for at forøge levestandarden gennem indkomstforøgelse er stærkt forringet, fordi der sker sammenfald af på den ene side beskatning af merindtægt og på den anden side aftrapning af visse ydelser fra det offentlige, efterhånden som indtægten stiger.

Det må skønnes, at der er omkring 175.000 familier uden for pensionsområdet, der på den ene eller den anden måde er berørt af sammenfald af beskatning og aftrapning af boligsikring, friplads i daginstitutioner samt uddannelsesstøtte. Hertil kommer et stort antal pensionister, der stilles over for sammenfald af beskatning og aftrapning af pensionstillæg, boligsikring m. v.«

Er det noget af den problemstilling, som det ikke er formålet at løse eller forenkle, men kun at gøre yderligere vanskelig gennem det, som man nu lægger frem og kalder et forslag om indførelse af socialindkomst? Naturligvis er svaret efter fremskridtspartiet opfattelse, at vi må have en lempelse af indkomstbeskatningen, og det er den vej, vi skal

gå for i højere grad at lade befolkningen have ansvaret for sig selv, hvad angår forhold som børnetilskud o. lign.

Men i øvrigt skal det også siges helt utvetydigt, at selv om vi har en positiv indstilling over for, at rige ikke skal nasse sociale indkomster til sig på samfundets bekostning – det er der naturligvis ikke nogen der kan gå ind for skal være tilfældet – vil vi, når nu de stillede ændringsforslag – og vi er klar over, at de uden skelen til indhold vil blive nedstemt – ved tredje behandling klart stemme imod alle de foreliggende forslag inden for socialministeriets område, og vi vil med særlig styrke advare imod forslagene vedrørende pensionisterne. Jeg er helt enig i de bemærkninger, der er kommet fra ordførerne for venstre og det konservative folkeparti, om, at denne gruppe burde have været fuldstændig udeladt af dette lovkompleks.

At kristeligt folkeparti og CD sikkert er gået ind i dette med lukkede øjne, er der måske ikke noget at sige til; man kan tale om overordnede forhold, og at det er svært at sætte sig ind i detaljer. Det er givet også meget vanskeligt at overskue noget som dette, og det har man ikke kunnet, selv om man måske postulerer, det har været tilfældet, men jeg synes nok, det er synd for de stakkels vælgere, som nu må konstatere, at der her i forbindelse med sommerens begyndelse til forholdsvis hurtig ikrafttræden pludselig er indtrådt nogle helt nye begreber, begreber, som de givetvis ikke vil kunne forstå et kvæk af. Det er altså den danske befolkning, som det kommer til at gå ud over, det er ikke et rimeligt eller solidarisk forslag, og det er ikke et forslag, som på nogen måde kan siges at medføre, at de, der kan bære de tungeste byrder, bliver pålagt dem. Nej, det er et forslag, som under alle omstændigheder burde have været udsat for langt mere debat og så være koblet sammen med en anden fase; derefter kunne det så have vist sig, om det kunne bære eller bryde.

Birthe Nielsen (SF):

Jeg vil i første omgang kommentere de ændringsforslag, der er stillet af de forskellige partier. Hvad angår ændringsforslaget fra venstre, de konservative og fremskridtspartiet vedrørende indbetalinger til kollektive pensionsordninger og tjenestemandspensioner,

[Birthe Nielsen]

kan vi være enige i, at som forslaget om det sociale indkomstbegreb i dag foreligger med hensyn til fradrag osv., har man ikke taget nok fat om nælden med hensyn til, hvordan man skal give de sociale ydelser i det hele taget. Men af socialministerens bemærkninger til forslaget fremgår det, at ministeren vil komme med anden fase af socialindkomstbegrebet på et senere tidspunkt og senest i januar 1982, og vi vil meget gerne vente og se, hvordan det kommer til at forløbe. Vi skriver også i vores bemærkninger til forslaget, at vi er interesserede i en retfærdig fordeling af ydelserne, og at vi gerne vil se på de fradrag, der i dag bevirker, at nogle mennesker får forkerte ydelser, fordi det er forkerte beregninger.

Derimod er vi enige med venstre, de konservative og fremskridtspartiet, hvad angår de handicappede børn. Især på baggrund af, at særforsorgen blev udlagt til kommunerne og amterne i januar i år, netop ud fra den betragtning at man i kommuner og amter skulle sørge for, at de handicappede og hermed børnene kunne få så gode vilkår som overhovedet muligt, ryster det os virkelig, at man med ændringsforslagene fra socialdemokratiet ikke har taget højde for, at netop handicappede børn får rimelige muligheder, og at man på grund af et meget lille beløb, nemlig kun 10 mill. kr., som man tror man kan spare på dette område, vil ændre hele sin socialpolitik. Hermed gør socialdemokratiet op med den hidtidige ligestillingsocialpolitik, der er ført i Danmark, for man stiller netop handicappede dårligere ved at gøre den indtjening, handicappede har, indtægtsbestemt i forhold til de sociale ydelser. I sådanne forlig er SF ikke med. Derfor kan vi støtte ændringsforslaget fra venstre, de konservative og fremskridtspartiet på dette punkt.

Hvad angår de øvrige ændringsforslag, er socialministerens ændringsforslag om motor køretøjer en lille forbedring, men vi mener stadig væk ikke, den er retfærdig nok. Vi mener, at den ordning, der fungerer i dag, sådan set yder retfærdighed, fordi tilskud og lån egentlig harmonerer meget godt. Man skal jo ikke tro, at de handicappede, der får et motorkøretøj, får det gratis; de skal betale en del af pengene tilbage.

Vi er meget betænkelige ved, at man nu skal sidestille daginstitutioner og dagpleje.

Før har socialdemokratiets politik været, at dagplejen var et supplement til daginstitutioner. Nu skal de ligestilles, men ikke når det drejer sig om det økonomiske område, for når vi ser på økonomien, er dagplejen stadig væk billigere, og derfor er der ikke tale om en ligestilling, så det virker fuldstændig misvisende, fordi man jo konkurrerer på prisen. Så sent som i dag har jeg læst i BUPL, at Agnete Engberg, undervisningsinspektøren i undervisningsministeriet, fordi hun har været med i børnekommissionens arbejde, peger på, at det netop her er meget kynisk kun at satse på dagpleje. Det siger hun ud fra de undersøgelser, der er foretaget på disse områder, hvorefter man har kunnet konstatere, at daginstitutioner giver børnene større muligheder. Hvis man i det hele taget skulle sidestille dagpleje med dem, burde det være på prisniveauet. Forældrene har ikke nogen mulighed for at vælge. På den måde laver man en skæv fordeling. Derfor er der ikke tale om ligestilling, hvis dagplejen vil blive foretrukket, fordi den er billigere, og fordi det er det område, man skal udbygge på bekostning af daginstitutionerne. Det er vi store modstandere af.

Vi kan se en lille forbedring i forslaget fra socialministeren vedrørende bistands- og plejetillægget, der stadig væk skal ydes, men vi synes, at det er ganske urimeligt, at man vil tage i hvert fald 50 pct. af den invaliditetsydelse, som kun bliver ydet til de handicappede, som i dag ikke modtager pension, fordi de har ekstra udgifter i forbindelse med deres handicap. Det er mennesker, der normalt ville have fået mellemste pension og højeste pension, især svagtseende, meget stærkt svagtseende, blinde eller tunghøre og døvstumme. Det drejer sig om et latterligt lille beløb på 3,4 mill. kr. Jeg fatter ikke, at man vil ændre så meget af sin hidtidige politik, at man vil sidde og pinde sådan nogle petiteser op for at ramme en meget lille persongruppe, som har fået denne ydelse lige siden 1950, hvor denne invaliditetsydelse blev indført i forbindelse med den revalideringslov, som vi havde dengang.

Der er mange ordførere, der har talt meget om, hvilke grupper der bliver ramt særlig hårdt. Her vil jeg pege på, at det er børnefamilierne, der får taget deres børnetilskud. Det drejer sig om ca. 300 mill. kr. og 230.000 familier. Desuden rammer det familier i for-

[Birthe Nielsen]

bindelse med daginstitutions- eller dagplejebetaling. Derudover er der andre ydelser, som familierne kan blive ramt på: børnetilskud plus det, at man ikke længere vil give hjælp til socialpædagogiske fripladser. Vi frygter meget, at en masse børn vil blive nøglebørn, fordi nogle familier måske ikke synes, at det er rimeligt at betale de høje priser og måske heller ikke har råd til det, når de mister disse tilskud. Det er en af de ting, jeg virkelig frygter. De kommuner, der har store problemer – vi har fået det undersøgt i udvalget – kommer til at stå med nogle problembørn, fordi kommunerne ikke længere kan yde socialpædagogiske fripladser, fordi man skal vurdere, om familiernes socialindkomst i hvert enkelt tilfælde berettiger dem til at få fripladser. Det bekymrer os meget, at man her på den måde fuldstændig udhuler bistandsloven og begynder at gøre ydelser indtægtsbestemt, hvilket decideret går ud over børn. Man har i disse lovforslag taget alt for lidt hensyn til børnene. Når man rammer familierne, rammer man også børnene. Vi mener, at en fornuftig børnepolitik må være i samfundets interesse, og derfor finder vi det forkasteligt, at man netop har skåret så meget ned på disse områder, jeg her har omtalt.

Hvis man skulle have gjort det retfærdigt, burde man have bestemt socialindkomstbegrebet efter at have set mere på fase to. Det, der ligger i fase ét, rammer skævt og er ikke retfærdigt. Jeg tror ikke, at det vil skabe nogen som helst forståelse og heller ikke nogen solidaritet i befolkningen, fordi det er en bestemt gruppe, der bliver ramt af alle disse ting, jeg har nævnt.

Vi havde fra SFs side meget gerne set, at man var kommet i gang med et fornuftigt socialindkomstbegreb, og vi beklager meget, at det kun er blevet til nogle småjusteringer, der rammer i flæng, og at man samtidig har koblet nedskæringer til den sociale indkomst, nedskæringer, som jo overhovedet ikke har noget med selve loven at gøre. Det rammer de svageste i vores samfund: de bistandssøgende, der efter tre måneder ikke har kunnet få job. Andre skal nok klare sig, men de svageste kommer til at gå på en lavere ydelse, de skal nedsætte deres levestandard og får ikke det børnetilskud, som man i dag er berettiget til efter bistandsloven. Jeg synes hele vejen igennem, at det er børnefamilierne, de yngre

familier, man rammer. Det beklager vi meget, for vi havde meget gerne set en fornuftig reform omkring det sociale område. Desværre er det ikke det, vi har til behandling i dag, men vi er indstillet på, når socialministeren kommer med et nyt udspil til et reelt socialindkomstbegreb, at være med i en drøftelse om, hvordan vi gør disse ting retfærdige. Som det foreligger nu, må man stadig trække rentefradragene fra, så velhavere stadig væk har mulighed for at få socialydelser. Det er mellemgruppen, hvor der er to indtægter, man rammer. Jeg har så sent som i dag undersøgt, hvad en almindelig SID-arbejder tjener i Københavnsområdet. Han har ca. 102.000 kr. om året. Hvis hans kone også arbejder og bare tjener 70.000 kr., rammer man en sådan familie. Det mener jeg ikke tidligere har været socialdemokratiets politik. Man rammer netop nogle af dem, som også er socialdemokratiets vælgere, men de velhavende går fri; derfor kan SF ikke medvirke til disse ændringsforslag eller til selve lovforslaget.

Aase Olesen (RV):

Ved førstebehandlingen udtrykte jeg ønsket om, at vi kunne få en grundig udvalgsbehandling. Jeg mener, jeg kan sige, at det har vi haft. Man kan altid beklage, at tiden har været knap, men jeg vil godt minde venstre og de konservative, som især har kritiseret udvalgsbehandlingen, om, at der er mange grunde til, at tiden er knap. Regeringen brugte bl. a. lang tid til at forhandle med venstre og de konservative, inden de to partier fandt ud af, at de alligevel ikke havde mod til at være med til at spare det, de selv foreslog. Derfor synes jeg, at kritikken fra de forskellige partier ikke er rimelig. Vi har oplevet voldsom kritik fra folketingsmedlemmer, som tager til orde i pressen, selv om de slet ikke er medlemmer af socialudvalget, og kritiserer, hvad der foregår dér. Vi har haft den tilgrundliggende betænkning længe, og vi havde en førstebehandling den 12. maj. Jeg mener ikke, der er nogen medlemmer, der med rette kan sige, at de ikke har fået de udvalgsmøder, de har ønsket. Jeg har lyst til i den anledning at rette en speciel tak til udvalgsformanden; uden hendes specielle smidighed og milde måde at lede arbejdet på, ville det have været svært at klare det med

[Aase Olesen]

partier i udvalget, som på forhånd havde meddelt, at de ville forsøge at drukne os i spørgsmål, og jeg ved ikke hvad, og at ligegyldigt hvad der i øvrigt skete, ville sige, at det her var lovsjask.

I denne forbindelse vil der også være grund til at takke det ministerium, som har måttet holde for. Jeg mindes ikke ret mange tilfælde før, hvor vi har fået så hurtige svar som i denne sag. Derfor mener jeg altså, at kritikken skyder langt over målet, og så kan vi i øvrigt alle sammen være fælles om at beklage, at tidsfristerne har været, som de har.

Vi har udtrykt vores principielle holdning til disse lovforslag ved første behandling, men må konstatere, at de fleste af de øvrige partier, der har talt indtil nu, blot fortsætter denne første behandling. På min dagsorden står der anden behandling, og derfor vil jeg gerne sige noget om de ændringsforslag og den betænkning, der foreligger.

Vi havde en række ønsker om ændringsforslag ved førstebehandlingen, og vi har meget langt hen ad vejen fået disse ønsker tilgodeset. For det første er der en meget stor og væsentlig ændring af § 73, som fru Lone Dybkjær vil omtale i forlængelse af mit indlæg. Vi ønskede også nogle mere bløde overgangsordninger i forskellige sammenhænge, og jeg undrer mig over, at ingen af de meget kritiske partier har taget sig tid til at kommentere disse overgangsordninger. Det gælder overgangsordningen for 1981 for invaliditetsydelsen, og det gælder en opblødning af grænsen for tilskud til invalidebiler.

Derudover fik vi meget hurtigt i udvalget et forslag fra ministeren om at tage indtægtsreguleringen af pleje- og bistandstillægget bort. Jeg må beklage, at ikke alene har diskussionen mellem første og anden behandling gået på det oprindelige forslag, og at heller ingen af de stærke kritikere har haft noget som helst tilovers for disse ændringsforslag – så vidt jeg har hørt end ikke nævnt dem. Det undrer mig meget, at man lader, som om det stadig er det først fremsatte forslag, der nu er til behandling.

Endelig er der spørgsmålet om familierne med de handicappede børn, som allerede har været omtalt af den socialdemokratiske ordfører, men jeg vil alligevel gerne citere ganske kort et par linjer fra betænkningen, da

den jo ikke kommer med i referatet af forhandlingerne her. Der står i betænkningen:

»Der vil derfor være større sandsynlighed for, at der kan ydes hjælp, jo større udgift det drejer sig om, men der vil naturligvis også være mulighed for at yde hjælp til mindre udgifter, hvis familiens økonomi er så anstrengt, at selv forholdsvis beskedne ekstrapaidinger vil kunne være afgørende for familiens muligheder for at beholde barnet i hjemmet.«

Jeg vil gerne sige det stærkt, at jeg mener, at en agitation, der siger, at forligspartierne ønsker at sende handicappede børn hjemmefra og på institution, er fuldstændig uden grund. Jeg synes, det er meningsløst at blive ved med at køre frem med det fra samtlige partier, der er modstandere af dette forslag. Der er store, og der er små handicap. Meningen her har kun været at fjerne tilskuddene fra de mest velhavende, og det ligger jo meget klart også i den kritik, som indirekte kom frem her, og det var i virkeligheden en ros, det, som SFs ordfører sagde, nemlig at der var tale om meget små beløb. Ja, det er der, fordi der kun fjernes tilskud til de mest velhavende, tilskud, som i øvrigt – synes jeg – er med til at nedbryde respekten for bistandsloven, fordi de ikke alene føles urimelige for dem, der skal tildele dem, men i meget høj grad også opleves som noget meningsløse af dem, der modtager dem. Det har jeg sagt før, og det vil jeg gerne gentage. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at anledningen til, at jeg sagde det, var et forslag om stramning af bistandslovens regler, fremsat af det konservative folkeparti. Men det var jo en helt anden sag, for det ligger flere uger tilbage, så det har det konservative folkeparti jo nok glemt i mellemtiden.

Endelig er der det store spørgsmål tilbage omkring uligheden af behandlingen af pensionsbidragene. Jeg må konstatere, at vi vist alle herinde er enige om – der er nogle enkelte partier, der ikke har udtalt sig – men der vil være et meget stort flertal i folketinget for, at vi skal opnå denne ligestilling. Vi er helt enige med hr. Brixtofte, når han siger, at denne ligestilling ikke er opnået i dette forslag. Spørgsmålet er: Hvordan kommer vi frem til den? Vi kan have megen sympati for de ændringsforslag, der er stillet af venstre og de konservative på dette område. Problemet er blot – og det ved hr. Brixtofte også

[Aase Olesen]

udmærket – at de praktiske muligheder for at gennemføre dem, ikke er til stede. Nu er hr. Brixtofte i den heldige situation, at han kan fremsætte ændringsforslag og vide på forhånd, at de ikke bliver vedtaget. Derfor behøver han altså ikke bekymre sig om omkostningerne ved at få sit forslag vedtaget. Hvis man nemlig vil gennemføre denne ligestilling ved at tage selv pensionisternes bidrag ud, er der kun, så vidt vi har fået oplyst, én vej at gå, nemlig at gennemgå samtlige selvangivelser for 1979 og trække disse beløb ud manuelt, og det har vi jo ikke hørt nogen vilje til at ville være parat til at betale. Derfor må vi sige, at vi har garanti for – det er samtidig et svar til hr. Brixtofte, som spurgte mig om, hvilken garanti det radikale venstre har – at denne ligestilling vil komme.

Jeg vil gerne læse op ganske kort fra betænkningen, hvor der står om, hvad de fire forligspartier står inde for:

»Socialministeren har under udvalgsbehandlingen oplyst, at det er regeringens opfattelse, at der ved opgørelsen af socialindkomsten må sikres ligestilling af persongrupper med forskellige pensionsordninger. Ligestillingen er ikke teknisk mulig fra 1981. Socialministeren vil derfor fremsætte lovforslag om fuld gennemførelse af ligestillingen i folketingssamlingen 1980–81. Dette lovforslag skal træde i kraft den 1. januar 1982.«

Det er den garanti, vi har. Som hr. Brixtofte vil vide, er betænkninger bindende også for regeringer, og derfor mener vi i virkeligheden, at der kan være mere garanti i dette end ved at få vedtaget et ændringsforslag, hvor der ikke er dato på, og hvor man altså ikke i praksis kan gennemføre det, og hvor det i hvert fald vil koste voldsomt at gøre det. Dertil kommer, at vi for 1981 har en form for overgangsår, som vi ikke vidste meget om, da vi havde førstebehandlingen. Vi har fået en moderering af bortfaldet af invaliditetsydelsen, og vi har fået i virkeligheden en ufrivillig overgangsordning i form af en udsættelse af ændrede betalinger for daginstitutioner. Det vil stort set være de grupper, der eventuelt vil blive berørt af lovforslaget.

Nu er tiden knap, og jeg skal derfor kort sige om de to ændringsforslag om kontantvurdering, at venstre udmærket godt ved, at det er en yderst vanskelig affære at indføre kontantvurdering ad denne vej, om jeg så må sige ad bagvejen. Det ville ikke være praktisk

muligt, uanset hvad man måtte mene om det. Men derudover har jeg noteret mig, at der er en hel del partier, der mener, at det er rimeligt at indregne formuen, og det er dog altid noget.

Vedrørende det sidste ændringsforslag, om at man skal forsøge at have et ensartet husstandsbegreb ved tildeling af familieydelse, vil jeg minde om, at jeg allerede ved førstebehandlingen sagde, at vi havde noteret os, at ministeren havde lovet at arbejde med dette problem. Det er altså ikke noget, man kan løse i et snuptag, og det er fuldstændig tilfældigt lige at nævne disse to ting. Hele sociallovgivningen burde gennemgås med henblik på dette.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Jeg beder om denne korte bemærkning, fordi fru Aase Olesen ikke svarede på mit spørgsmål. Jeg er interesseret i at vide, om denne ligestilling gennemføres alene, eller om den skal køres sammen med den sociale lejeværdi. Det er et ganske interessant spørgsmål: har de radikale fået garanti for, at denne ligestilling indføres i et selvstændigt lovforslag, som man så kan stemme for, uden at der kædes andre ting ind i billedet?

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg har allerede citeret, hvad der står i betænkningen. Der står, hvornår vi får gennemført ligestillingen. Derefter vil jeg minde om, hvad jeg sagde ved førstebehandlingen. Vi er interesseret i en anden fase. Om denne ligestilling står i en lov, hvor der er en anden fase, eller ej, er for så vidt underordnet. Man kan jo altid stemme for paragraffer af den. Vi har ikke bundet os til udformningen af denne anden fase.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Som bekendt er ingen af forligspartierne bundet til anden fase af socialindkomsten, mens de partier, der har indgået forliget, er bundet til den formulering, der ligger i betænkningen, og det vil sige, at det, partierne er enige om i betænkningen, det er omkring pensionsordningerne. Om der ved forhandlinger kan opnås enighed om yderligere spørgsmål, er der ikke taget stilling til, men

[Socialministeren]

der er taget stilling til det specielle spørgsmål, og her er der enighed.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Så vil jeg godt have lov til at spørge socialministeren, om hun, såfremt der ikke med disse forligspartier opnås enighed om andre ting, f.eks. lejeværdi, så vil garantere, at socialministeren opretter ligestilling på dette område alene.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg tror ikke, hr. Brixtofte er så tungnem, som han lader. Det er da klart, jeg vil. Det fremgår da tydeligt af betænkningen.

Lone Dybkjær (RV):

Ja, det ville jo være interessant at fortsætte denne diskussion, men det skal jeg lade være med. Svaret er vel klart nok også for en hr. Brixtofte, og i øvrigt tror jeg ikke, vi kan opnå mere ved at forlænge diskussionen med hensyn til forståelse.

Det, jeg skal sige noget om, er betalingen for dagpleje og i daginstitutioner og, hvis jeg kan nå det, også et par generelle betragtninger omkring børnefamilierne, som jo nogle af de tidligere ordførere har været inde på.

Om betalingsordningerne af dagpleje og i daginstitutioner må vi jo erkende, at vi indfører et helt nyt betalingsprincip, hvis rækkevidde er ganske svær at overskue. Vi kan overskue nogle mere eller mindre tekniske ting omkring betalingerne for den enkelte familie, men alligevel kan det godt være, det har nogle afledede virkninger, som vi ikke kan gennemskue på nuværende tidspunkt. Der er derfor ikke andet at gøre end at følge området.

Groft sagt kan man imidlertid sige – og det gælder dem, der har rettet nogle kraftige angreb mod det og sagt, det går ud over børnefamilierne – at med en socialindkomst på 110.000 kr. eller noget i den retning bliver det lidt dyrere i gennemsnit at have ét barn i én vuggestue, medens det til gengæld først bliver dyrere, når man har socialindkomster op imod 200.000 kr., når der er tale om 2 børn. Det tror jeg er en meget rimelig social fordeling, når vi nu ikke kan give gratis daginstitutionspadser til alle.

Mit ærinde er i øvrigt, da vi ikke optrykker spørgsmål og svar i betænkningen, at trække nogle enkelte punkter ud, som vi finder er vigtige, og bede ministeren bekræfte dem. Vi gør det egentlig mest sådan, at det bliver enkelt for vore efterkommere at slå tilbage, fordi vi udmærket godt ved, at de spørgsmål og svar, der er stillet og givet – i hvert fald svarene – binder socialministeren. Jeg skal derfor bede ministeren bekræfte følgende:

1. at det ikke er hensigten fra regeringens side at gennemføre centralt fastsatte standarder for daginstitutioner,

2. at betaling for halvdags daginstitutionspadser udregnes eller fastsættes af de enkelte kommuner som hidtil,

3. at det fortsat er muligt for kommunerne at yde tilskud til nedsættelse af forældrebetaling; jfr. svar på spørgsmål nr. 36.

Det sidste siger jeg også af hensyn til arkiverne.

Jeg er klar over, at ministeren ikke har ønsket – sådan har jeg i hvert fald opfattet det – at det direkte stod i loven, at sådanne tilskud stadig var mulige, formentlig for ikke indirekte at opfordre kommunerne til øgede udgifter. Det kan måske være fornuftigt nok, og det kan også godt være, at disse kommunale tilskud skal ændre sig i det lange løb. Men i hvert fald synes jeg godt, at vi kan opfordre kommunerne til at være opmærksom på, at der ikke sker meget store spring fra det ene år til det andet, sådan som vi også har søgt igennem de forskellige ændringsforslag, der er stillet til den øvrige del af lovkomplekset, således at vi sikrer, at der skabes glidende og ikke bratte overgange i forbindelse med de kommunale tilskud.

Jeg går ligeledes ud fra, men det har vi ikke drøftet, at kommunerne kan fastsætte forskellige betalinger i forskellige institutioner, f.eks. forskellig betaling i de institutioner, hvor der er bespisning, og i de institutioner, hvor der ikke er bespisning. Der kan måske også være andre forskelligheder, der kan berettige til en forskellig betaling.

4. at det kan være svært at overskue de byrdemæssige fordelinger mellem kommunerne, som denne nye ordning kan indebære, jfr. svarene på spørgsmål 34, 39 og 42, og at det også her er noget, vi må følge, hvis der viser sig urimelige skævheder. Og endelig

[Lone Dybkjær]

5. at søskende får 50 pct. moderation udregnet som angivet i svar på spørgsmål 21.

Som sagt er det meget teknisk, og det er gjort for, at man kan slå tilbage uden at sidde med alle disse bilagspapirer, som jo erfaringsmæssigt senere hen er svære at finde frem for andre end dem, der én gang har modtaget dem.

Så vil jeg godt mere generelt sige, at jeg ikke tror, at vi med disse forslag har nået den endelige løsning. Jeg tror, det er noget, som vi kommer til at drøfte senere. Vi har indført nogle helt nye betalingsprincipper; vi har også indført, at dagplejen – i hvert fald formelt – sidestilles med daginstitutionerne. Jeg tror nok, at det er en lidt stærk fortolkning af, hvad Agnete Engberg siger omkring dagpleje og børneinstitutioner. I hvert fald kan jeg oplyse, at det, der hidtil har været børnekommissionens linje, har været, at dagplejen skulle være der, når det drejede sig om de helt små børn, altså børn fra 0 til 3 år, sådan at der var valgmuligheder for forældrene.

Men jeg tror, det er nødvendigt med nytænkning på feltet, også når det drejer sig om daginstitutioner. Noget af det, man kunne forestille sig, er jo, at man ikke havde institutioner, men i højere grad måske havde familiefællesskaber eller børnefællesskaber, hvortil man så knyttede pædagoger. Lidt kort kan man sige, at man i stedet for at flytte børnene over på institutionerne til pædagogerne, hvor der jo ikke er den store plads, prøver at flytte pædagogerne ud til børnene. Der er jo noget paradoksalt i, at 70 pct. af børnefamilierne bor i parcelhuse, og den meste af den tid, hvor børnene er vågne, anbringer de dem i disse 2 m² på daginstitutionerne, og så står disse udmærkede parcelhuse i øvrigt uudnyttede hen. Det virker, som om der ikke rigtig er sund sans i ordningen. Jeg tror egentlig, at vi bør begynde at kigge på, om det ikke er muligt på dette felt at tænke lidt mere utraditionelt og ikke bare tænke i, hvad man kunne kalde mere traditionsmæssige baner.

Det, der bliver afgørende i forbindelse med diskussionen om den langsigtede mål-sætning, når det drejer sig om børnefamilierne generelt, og det, jeg godt vil slutte med, er: hvad gør vi over for børnefamilierne med hensyn til deres omsorg taget i videste forstand i de kommende år, når vi er i en snæ-

ver situation? Det er den langsigtede debat omkring børnefamilierne, som det vil være nødvendigt at få frem, og som jeg håber man kan få frem, når nu børnekommissionen i løbet af dette år formentlig afslutter sit arbejde. Jeg synes, at der her må være et grundlag for, at man kan tage en langt bredere mål-sætningsdiskussion, som så kan følges op af nogle konkrete initiativer.

På daginstitutionsområdet – for at gå tilbage til det – bliver det helt afgørende: hvad gør vi over for børnene, når der nu engang ikke er pladser nok til alle, når vi ikke i de kommende 10 år – og det kan vi nok godt erkende er realiteten – kan nå de ideelle mål? Hvordan får vi nogle fornuftige afvejninger omkring kvantitet, kvalitet, økonomi, omsorg osv.? Det bliver den opgave, vi kommer til at stå over for i fremtiden. Det er derfor, jeg har sagt, at vi næppe har nået den endelige løsning med dette forslag.

Erhard Jakobsen (CD):

Mit partis ordfører i sådanne sager havde den formening, at det i dag nok mindre ville dreje sig om sagen end om politik, og deri tog hun jo heller ikke fejl. Derfor fandt gruppen, at det var rigtigt, at jeg oprådte som ordfører, og det er altså min debut. Jeg modtager meget gerne nogle tiører, hvis jeg skulle gøre mig fortjent til det.

Jeg vil først gerne begynde med at sige, at der er én ting, jeg er i vildrede om efter at have hørt debatten, ikke efter at have læst de forskellige ting, denne række overflødige spørgsmål, der er stillet til udvalget, og som ikke har spor med sagen at gøre, og som for øvrigt er ting, der er oplyst den ene gang efter den anden. Men never mind, lad det ligge.

Men det, jeg ikke er klar over, er: hvem er det egentlig, der skal betale dette? Det svar, jeg lettest forstår, var SFernes ordførers, der siger: det er socialdemokratiets vælgere. Ja men hvor finder man nu dem? Det er jo noget svært, når man slynger sådan noget ud, så må man da have en formening om, hvor de er. Det kan da godt være, at socialdemokratiets typiske vælgere i dag er nogle, der har 170.000 kr. i indtægt. Det skal jeg ikke bestride, og det vil jeg ønske mit gamle parti til lykke med.

[Erhard Jakobsen]

Men da må jeg ganske ærligt sige, at jeg har ikke et eneste øjeblik, når jeg har talt om besparelser, drømt om, at det skulle være muligt at fritage folk med 170.000 kr. i indtægt for besparelser, for så er al tale om besparelser ren og skær pjat. Der er kun en ganske lille gruppe af befolkningen, man overhovedet kan holde fri, hvis der er tale om besparelser. Hvordan i alverden skulle man kunne få store beløb ud af besparelser ved at tage noget fra folk uden at ramme folk, der ligger på 150.000 og 170.000 kr.? Det er jo pjat at diskutere besparelser på den måde.

Derfor er jeg da beroliget ved at vide, at en stor, stor kreds af socialdemokratiets vælgere rammes af dette, og jeg er sikker på, at ingen socialdemokratisk folketingsmand får vrøvl i den anledning, for enhver vil forstå, at dette er nødvendigt.

For øvrigt har en af de allervigtigste grunde for centrum-demokraterne til at gå ind i dette været at få socialdemokratiet til at sige til sine vælgere, og hvem der ellers står på samme sociale trin: nu er det altså slut, nu skal der spares. Og det er socialdemokrater, der skal sige det til dem, for så tror de mest på det; ellers er det reaktionært og fascistisk eller fascistoidt, hedder det vist – for ikke at komme til at bruge skældsord.

Så om det er dem, der sparer op, der bliver ramt, eller dem, der bor i hus, der bliver ramt, eller dem, der ikke bor i hus, men i lejlighed, der bliver ramt, eller det er socialdemokratiets vælgere, vil jeg ganske lade stå hen. Jeg vil udtale det inderlige håb, at der er rigtig mange, der bliver ramt, for hvis der er rigtig mange, der bliver ramt, er det beløb, der rammer hver enkelt, ikke så forfærdelig slemt. Jeg håber altså, at rigtig mange bliver ramt af dette, for så virker det mest retfærdigt.

Jeg har allerede sagt med hensyn til dette med spørgsmålene i udvalget, at hvor har man spildt megen tid i ministeriet med at svare på ting, som er ubetydelige for det her, men hvor må udvalgsmedlemmerne i øvrigt så have arbejdet dygtigt, fordi de har jo nået, har jeg kunnet høre på debatten i dag, at sætte sig ind i mange ting. Ikke mindst fru Aase Olesens indlæg viste, hvor dybt man har været nede i en hel række problemer, som dog ikke er nye i dette ting. Lad da være med at komme og fortælle, at det er noget,

vi ser for første gang. Det kan da godt være, at de, der er helt nye herinde, ser det for første gang, og der er jo nogle, der tror, at Danmarks politiske historie begyndte den dag, de blev medlem af tinget. Men sådan er det altså ikke. Der er nogle af tingene, jeg har hørt 20 eller 30 eller 50 gange før; der er intet nyt i det. Men derfor kan man jo godt spørge, det gør naturligvis ingenting.

Så er der hr. Brixtoftes spørgsmål til mig om mine idealer og det med Gladsaxe, og det dvæler jeg meget gerne ved, det kan jeg love for. Der er endnu kolleger herinde, der er så venlige en gang imellem at nævne lex Erhard, den lov, som vi i sin tid langt om længe fik – mod venstres og konservatives stemmer, det vil jeg gerne understrege. Vi fik en lov, som gav kommunerne lov til – senere blev det pligt til – at være med til at bevare ældre mennesker så længe som muligt i deres eget hus. Men da må jeg måske lige minde hr. Brixtofte om, at rundt omkring i kommuner, hvor venstre og konservative har flertal, administrerer man denne udmærkede lov, der var udtryk for mine idealer, på den måde, at en af de ting, der afskærer folk fra at komme ind under denne lov og dens bestemmelser, er, at de har formue. Det er én af de ting, man bruger som undskyldning for ikke at hjælpe gamle mennesker i disse situationer. Det er altså den måde, man administrerer mine idealer på i de kommuner, hvor hr. Brixtofte og hans lige har ansvaret for det.

Jeg vil meget gerne mindes om dette, jeg vender gerne tilbage, men det har i hvert fald intet med denne lov at gøre. Det antal parcelhusejere, der måtte blive ramt i denne anledning, vil jeg roligt tage ansvaret for. Centrum-demokraterne har aldrig nogen sinde givet nogen parcelhusejere garanti for, at blot de var parcelhusejere, var det ligegyldigt i øvrigt, hvordan de var stillet, så skulle de nok blive skånet. Det har aldrig været meningen. Det har været meningen i første række at fjerne den misundelsesstemning, der har været i dette land, vendt imod folk, der boede i eget hus. Om dem sagde man: de er rige, og har de bil, er de også rige. Det er det, vi har gjort, og det har vi gjort ved mange lejligheder.

Så sagde hr. Brixtofte i en fortalelse, at det var folkepensionen, det gik ud over, men han skyndte sig at rette det, og det er det jo heller ikke. Nej, men det kunne det have været,

[Erhard Jakobsen]

hvis ikke de rette partier havde været der til at dreje debatten omkring disse ting; så kunne det have været nogle menneskers ret til folkepension, der var kommet ind i det, og det er jo en af de ting, vi er sluppet for, i hvert fald til 1982.

En anden ting, vi er sluppet for – og det minder jeg også med glæde hr. Brixtofte om – er den debat, der har været, lige siden venstres daværende minister, Anders Andersen, på SV-regeringens vegne lovede, at nu skulle vi snart få en værdistigningsafgift. Og det blev ved med at vende tilbage, at der nok skulle komme en værdistigningsafgift. Blev det ikke til januar, blev det nok derefter osv. Det skal ikke bebrejdes venstre, at den ikke blev til noget, men de skal heller ikke roses for det, for den hang i hvert fald som en trussel. Nu er den væk. Det er en af de ting, vi har fået ud af det her indtil 1. januar 1982, længere når vores magt med 6 mandater ikke, men så langt nåede vi altså også. Venstrøs trussel om værdistigningsafgift er i hvert fald ude af billedet, og det betyder nok meget for en del parcelhusejere, navnlig de lidt ældre, for det var bl. a. dem, der skulle betale den, når de skulle af med deres hus og hen i en lejlighed. Det er klart, at når huset er for stort og konen ikke kan passe haven, kommer der et tidspunkt, hvor man er nødt til at skifte over til en lejlighed, og det må gamle mennesker se hen til med rædsel, hvis de skal betale værdistigningsafgift, for så kan det jo knibe med at få noget ud af det.

Til fru Agnete Laustsen vil jeg lige sige, at hun stillede ikke i dag det spørgsmål, som kom under første behandling, som jeg så i TV og fik lejlighed til at besvare i TV. Men jeg tror, at fru Agnete Laustsen ikke stillede det, fordi hun er helt klar over, at vi naturligvis ikke medvirker i anden fase. Vi håber inderligt, at der inden anden fase er et folketingsvalg, hvor vælgerne har lejlighed til at tage stilling til, om de synes, det er rigtigt, at der skal pilles ved rentefradragsretten ad bagvejen ad husvejen. Det håber vi der bliver lejlighed til, og det kan vi jo i fællesskab bidrage til at der i hvert fald gør.

Jeg vil i øvrigt sige både til hr. Brixtofte og til fru Agnete Laustsen, at vi havde sikkert hellere medvirket til nogle af de ting, som V og K vil foreslå, men vi er ikke blevet inviteret. I de 14 dage, hvor V og K spildte tiden på ikke at forhandle med socialdemo-

kraterne om noget som helst, men bare kørte valgprogrammer frem gensidigt, hørte vi intet, da var vi ikke med. Da var der ingenting om fælles aktioner osv., vi kunne lave. Tværtimod kunne vi læse i avisen, at bl. a. fremtrædende konservative sagde, at nu var der endelig kommet orden på tingene, nu var det de fire gamle partier, der overtog ansvaret, og så kunne disse små outsiders glide ud ved næste valg. Det var det, vi kunne læse på det tidspunkt.

Vi ville utvivlsomt med glæde have støttet en borgerlig regering med V og K i nogle bestræbelser, men så må vi også nøgternt sige: hvis vi i dag havde haft en borgerlig regering i mindretal – for denne borgerlige regering ville have haft færre mandater end socialdemokratiet bag sig – hvor meget ville denne borgerlige regering mon så kunne få socialdemokratiet til at gå med til? Næppe en tredjedel af det, som socialdemokraterne er tvunget til at gå med til nu, fordi de selv er i regering. Det er jo den sandhed, man står over for; og det synes jeg lige man skal tage i betragtning, inden man begynder at håne partier alt for meget, der kun gør det, som andre partier har gjort den ene gang efter den anden, når de mente, at landets interesser var bedst tjent med det. Hvorfor ikke tillægge andre partier nogenlunde samme hæderlige motiver, som man gerne ønsker at blive tillagt selv? Det gælder også på dette punkt.

Centrum-demokraterne har ikke et øjeblik slugt kameler, som vi ikke kan forsvare. Når fru Agnete Laustsen i farten nævner momsforhøjelsen som en af de kameler, vi har slugt, vil vi gerne sige: ja tak, dem sluger vi gerne flere af, for det var centrum-demokraternes valgprogram fra 1973, så den slags kameler kan man godt overkomme at sluge nogle stykker af.

Og så én ting til. Hvad skulle der have været sat i stedet for det her? Her har vi hørt lidt spredt fægtning, men ikke noget sammenhængende. Jeg står her med resten af socialinspektørernes skrivelse, det, som fru Agnete Laustsen ikke læste op. Skulle det være dette, jeg havde nær sagt makværk, som er stillet op i socialinspektørernes skrivelse, der skulle træde i stedet for? Der er da ingen, der drømmer om at gennemføre de fuldstændig tilfældigt udslyngede ting fra socialinspektørerne. De er jo ikke skattein-

[Erhard Jakobsen]

spektører, de er socialinspektører. Lad dem holde sig til det! Skomager, bliv ved din læst! Jeg vil rigtignok nødig forelægge i skat-udvalget det, som socialinspektørerne her er kommet med. Fru Agnete Laustsen fik jo ikke slutningen med. Jeg skal ikke trætte forsamlingen her med at læse det op, for det er fuldstændig overflødig, det er noget misk-mask, som jeg godt forstår udvalget ikke har gidet overhovedet beskæftige sig med.

Men jeg har ikke set noget alternativ fra andre partiers side. De ændringsforslag, der ligger her i dag fra Vs og Ks side, er i og for sig fornuftige, og hvis vi ikke var med i et forlig med andre partier, kunne vi sikkert stemme for nogle af dem, men det er vi altså, og det ved disse partier; ændringsforslagene er nærmest stillet for at drille os, og det må man da gerne. Det har man jo kunnet opleve hundrede gange før herinde, så hvorfor så ikke én gang til? Det bliver man ikke engang træt af, man noterer det bare: nu er det hundrede og én, og det er helt i orden.

Men det, der er vigtigt for mig at få fastslået til sidst, er dette: der bliver ikke nogen anden fase med centrum-demokraternes gode vilje, og det gør der ikke af den grund, at det ville betyde, at renterne af gæld så også skulle væk, når man skulle til at bedømme, hvor høj socialindkomsten er. Der er ikke tvivl om – det ved jeg fra en udmærket diskussion, vi havde i Radiotinget – at det var det vigtigste moment i det hele; det er dér, de mange penge ligger, det ved folk fra skat-udvalget. De mange penge ligger i dette med rentefradraget, og så langtfra at have banet vej for denne anden fase mener vi tværtimod at have været med til at sætte en spærrebom op, for nu er der mindre grund til at gå videre med tanken om socialindkomst, efter at nogle ting er rettet. Det kunne have været gjort mere behændigt, og det kunne være gjort bedre, det skal vi ikke betvivle, men der er trukket nogle af de værste urimeligheder ud. Derved vil agitationen for en socialindkomst være svagere stillet, end den har været før, og derfor mener vi så langtfra, at vort parti har været med til at bane vej for en anden fase; vi har tværtimod været med til at spærre for en anden fase. Og har det ikke været effektivt nok, er vi gerne til rådighed for alle bestræbelser, hvorved vi spærre for en anden fase i denne udvikling, hvori vi mener, der har været noget

skævt, og hvor der endnu kan være mindre ting at rette, men hvor i hvert fald rentefradragsretten ikke skal afskaffes ad den bagevej, der er tale om her.

Jeg håber hermed, at ikke nogen mere gider diskutere med centrum-demokraterne, om de vil medvirke til den anden fase. Det skulle hermed være sagt klart og tydeligt.

Jeg erkender, at dette har meget lidt med en anden behandling at gøre, men det er baggrund for vore ikke skuffede forventninger om, at denne debat nok ville blive politisk. Derfor dette indlæg, som hører mere hjemme under første end under anden behandling, det erkender jeg.

(Kort bemærkning).

Birthe Nielsen (SF):

Hr. Erhard Jakobsen kommenterede, hvilke indtægter og grupper der vil blive ramt, og sagde, at det var en høj indtægt, hvis man havde 170.000 kr. Det er det imidlertid ikke, når det er to indtægter, vi snakker om, og det er det, det drejer sig om; så er det ganske jævne lønmodtagere. Jeg sagde, da jeg var heroppe tidligere, at det er decideret den gruppe, der bliver ramt, fordi man ikke får fat i de mennesker, der virkelig har formuerne; de har stadig væk fradrag på selv-angivelsen, og derfor vil det stadig væk være uretfærdigt. Det er nemlig nemmere at ramme denne gruppe, fordi den ikke har fidusfradrag og ikke har muligheder for at afskrive og alle disse andre ting, som den anden befolkningsgruppe har, som netop har penge, og det er derfor, det er uretfærdigt.

Dertil vil jeg stadig væk fastholde, at de lovforslag, vi har til behandling i dag, bryder med det forsikringsprincip, som vi har haft i Danmark, siden det blev indført med Steinckes socialreform i 1933, og hvorefter alle mennesker havde ret til de og de ting. I dag er der ingen, der har ret til ret meget mere efter dette. Jeg synes, det er noget væsentligt, at vi i dag står over for en helt ny socialpolitik i Danmarkshistorien, og det bliver endnu mere uforståeligt for de mennesker, der skal have disse ydelser, fordi man stadig væk opererer med forskellige indtægtsgrænser. Hvis det er ungdomsydelsen, er det 70.000 kr., forældrene må tjene, er det børnetilskud, er det 128.000 kr., og så fremdeles. Det er

[Birthe Nielsen]

uforståeligt for folk, og vi kan ikke regne med, at det udelukkende rammer lønmodtagere med 170.000 kr.; det kan også ramme en familie, der kun har 100.000 kr., for de mister deres boligsikring eller i hvert fald en del af boligsikringen. En enkelt familie mister alene, hvis de har en ung, der får ungdomsydelse, ét barn i daginstitution samt får børnetilskud og boligsikring, 3.000 kr.; og det synes jeg nok er meget alvorligt for sådan en ganske almindelig familie.

Det er netop børnefamilierne og de unge, det går ud over her, og mange af disse familier har i forvejen meget store udgifter, fordi det er dyrt at have børn i dag. Det har socialforskningsinstituttet lavet en udmærket undersøgelse over, hvori de netop har bevist, at det er 30 pct. dyrere for en familie med børn end en uden børn alene i leveomkostninger, så derfor mener jeg, at ...

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Taletiden er udløbet.

Birthe Nielsen (SF):

Undskyld. Meget kort til fru Lone Dybkjær vil jeg sige, ...

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Der kommer jo en anden runde.

Birthe Nielsen (SF):

... at jeg er enig med fru Lone Dybkjær i, at man må se på, hvad det egentlig er, vi vil med vores børn her i Danmark, og måske hellere give familiedydelserne ud fra det, det koster at have børn.

(Kort bemærkning).

Agnete Laustsen (KF):

Må jeg lykønske hr. Erhard Jakobsen med hans debut som socialordfører, og så vil jeg tilgive ham, at han mestendels talte om noget helt andet.

Nu stillede jeg hr. Erhard Jakobsen et spørgsmål om anden fase, men det var ikke det, han besvarede, for det havde han besvaret første gang, som han selv nævnedes, og jeg forstår helt klart, at dér siger CD 200 pct. fra. Det glæder mig, Men jeg spurgte hr. Erhard Jakobsen, om hans parti kunne stemme for, at der nu blev lagt vægt på kontantvur-

deringen ved de ... (*Erhard Jakobsen*: Det har jeg svaret på!). Så undskylder jeg, hvis det er mig, der har overhørt det, men jeg hører gerne igen, om Erhard Jakobsen vil acceptere en kontantvurdering. Han sagde ganske vist, at han havde aldrig lovet at skåne parcelhusene, men jeg går ud fra, at hr. Erhard Jakobsen til gengæld har lovet ikke at straffe folk, fordi de ejer et parcelhus.

Ganske kort til slut om socialinspektørerne. Jeg citerede fra socialinspektørernes skrivelse det afsnit, der drejede sig om det, som de havde forstand på at udtale sig om, nemlig hvordan denne lov kan administreres, men naturligvis nævnedes jeg ikke deres andre mere eller mindre gode forslag. Jeg er enig med hr. Erhard Jakobsen i, at det ikke havde megen relevans for socialinspektørerne at komme med sådanne.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Der er nok ikke nogen, der kan bebrejde fru Agnete Laustsen, at hun ikke nåede at høre alle svarene, for det går jo lidt stærkt; der bliver sagt meget mellem hinanden og slet ingenting om socialindkomsten, som vi jo diskuterer i dag. Men nu siger hr. Erhard Jakobsen, at der er effektivt spærret for anden fase i nogle år. Jeg vil godt spørge socialministeren: hvor længe er der spærret for anden fase ifølge socialministerens opfattelse? Hvor længe er socialministeren bundet til ikke at fremsætte et forslag om social lejeværdi?

Må jeg dernæst sige til hr. Erhard Jakobsen, at det er meget godt, at venstre og konservative stemte imod, at man skulle infryse disse ejendomsskatter som en prioritet, men det er jo naturligt, når venstre og konservative slet ikke ønsker, at der skal være ejendomsskatter.

Dernæst må jeg til sidst sige, at det glæder mig, at hr. Erhard Jakobsen og dermed CD til fulde ved, hvad det er, de stemmer for ved tredje behandling. Så er vi glade og tilfredse, og så er det ganske klart, at vi ikke i løbet af sommeren skal høre noget om, at der er en hel masse ting, der er dukket op, som man ikke var klar over.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Nogle korte spørgsmål fortjener jo korte svar, og må jeg til den første spørger sige, at jeg er så glad for hendes indlæg, fordi det understreger det, som jeg hele tiden har villet fremhæve over for spareheltene i dette ting, at det gør forbandet ondt at spare, og man rammer en masse mennesker, som der ikke var den fjerneste grund til at ramme, undtagen den ene grund, at landets valutasituation er, som den er. Og det er, som jeg sagde forleden dag, ikke folketinget, der bruger udenlandsk valuta, det er borgerne, og derfor skal et stort antal borgere sætte deres forbrug ned. Så rammer vi altså også nogle, om hvem hver enkelt af os vil sige: du godeste, hvordan klarer de mennesker sig? Det ved vi, men det hører altså bare med til at spare. Spare er ikke noget, naboen skal. Spare er noget, den enkelte skal, og derfor var jeg glad for fru Birthe Nielsens indlæg, der understreger det. Jeg har skam ikke noget ønske om, at de mennesker specielt skulle rammes.

Må jeg så sige, at når jeg mener, jeg svarede på fru Agnete Laustsens spørgsmål, er det, fordi jeg generelt sagde, at de fleste af de ting, som V og K her foreslog, og herunder kontantvurderingen, ville vi naturligvis kunne stemme for, hvis ikke vi var bundet af et forlig, men det ved enhver at vi er, og så stemmer man ikke for sådanne ting, bortset fra at det heller ikke har så meget med denne sag at gøre.

Og endelig til hr. Brixtofte: venstre og konservative har stemt for den nævnte lov, men senere. De er sådan nogle år om at få fat i det, men da jeg havde mine idealer og førte dem frem, stemte V og K imod, og som jeg sagde: de praktiserer sådan og sådan ude i kommunerne.

Så er jeg glad for, at hr. Brixtofte tror på – i modsætning til hvad han nogle gange skriver i avisen om, at vi ikke rigtigt forstod tingene, før han forklarede os dem osv. – at vi godt kan læse indenad. Selvfølgelig kan det knibe med at fordybe sig i en hel masse spørgsmål osv., men det er altså ikke svære, end at man kan overse nogenlunde, hvad det er nødvendigt at overse. Skal der spares, må der gribes hårdt ind på en række punkter, og jo flere milliarder kroner, man vil spare, jo flere tusind punkter vil der kunne

nævnes, som det er urimeligt og ubehageligt at ramme på. Det er derfor, vi ikke har været ivrigere efter at presse besparelserne mere i vejret, for så ville det have været endnu værre, og vi ville have været udsat for endnu stærkere kritik.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Hr. Brixtofte undrer mig. Nu siger han, at venstre vil have afskaffet ejendomsskatterne. Venstre vil ikke være med til at skærpe blot en lille smule de direkte skatter, og nu vil venstre ikke være med til at gennemføre nogen som helst besparelse på de områder, som venstre hele tiden har snakket om man skulle spare på. Hvorledes vil venstre dog få balance i tingene?

(Kort bemærkning).

Nathalie Lind (V):

Jeg tror ikke, at den politiske historie startede, da jeg kom ind i folketinget i 1964, og jeg mindes og værdsætter det initiativ, hr. Erhard Jakobsen tog med hensyn til den lov, vi kalder lex Erhard. Alt dét er i orden. Men når jeg hører den stærke tale i dag om, at skal der spares, så skal alle rammes, så skal alle bære byrden, hvad enten det er socialdemokratiske vælgere eller andre, så undrer det mig alligevel med mit kendskab gennem årene til hr. Erhard Jakobsen, hvis han vil være med til at forringe kårene for alvorligt invaliderede. Vel, vi taler om en indtægt, som socialministeren siger er høj, og det sagde den socialdemokratiske ordfører også ved første behandling. Når folk tjener over 160.000 kr., må de klare sig selv. Stemmer det også med socialdemokratiets holdninger til familier med handicappede børn? Jeg ved godt, at der er nogle bemærkninger i betænkningen osv., jeg har læst dem igennem, men mig generer det principielt meget, at man ikke har den etiske holdning, at selv om der skal spares, er der nogle mennesker, der er så hårdt ramt, at de i hvert fald ikke skal undgælde.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Hr. Brixtofte har ordet for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til ordførerne.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Hr. Arne Bjerregaard kan gøre sig den ulejlighed at læse vores spareforslag, så vil han få svar på sit spørgsmål.

Dernæst vil jeg spørge hr. Erhard Jakobsen: hvor længe er regeringen forhindret i at gennemføre sin anden fase? Og så vil jeg også gerne høre socialministerens version af svaret på samme spørgsmål.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Det rystede mig jo ikke ligefrem at høre hr. Erhard Jakobsen sige, at han aldrig havde forestillet sig, at man ikke skulle ramme husstandsindtægter under 170.000 kr., for så havde han næppe været forligspartner. Det er da korrekt nok, at man gennem denne lov også tager noget af toppen, men den store del tager man faktisk blandt ganske almindelige jævne indtægter. Jeg synes også, det er værd at lægge mærke til, at det også rammer en hel del dårligt stillede, og det rammer navnlig nogle børn og nogle unge gennem det problem, der hedder, at forældrene eventuelt ikke ønsker at betale det, som nu engang er nødvendigt for at varetage børnenes tarv.

Men jeg vil egentlig godt starte med nogle principielle bemærkninger om disse lovforslag. Jeg synes, de er egnede til det, fordi der ligger nogle vigtige socialpolitiske principper og nogle vigtige fordelingsmæssige principper indeholdt i disse lovforslag.

VS mener, at der er et akut behov for en mere socialt retfærdig fordeling af de offentlige ressourcer, men jeg vil godt understrege, at der ikke er behov for den type nedskæringspolitik, regeringen har lagt frem her under dække af, at det skulle være særlig socialt retfærdigt og særlig forståeligt for brugerne af det sociale system.

Vi mener naturligvis, at det er absurd, at forskellige personer kan nedbringe deres skattepligtige indtægt gennem et utal af skattefradrag og så oven i købet modtage visse indtægtsregulerede ydelser fuldt ud bagefter.

Logisk nok er det jo en dobbelt fordel, men vi mener, at det er lige så absurd, når regeringen forslår at løse dette problem via den genvej, der hedder at oprette en særskilt indtægtskategori, der kun gælder, når man skal modtage sociale ydelser, hvad enten det er bistandsstøtte, boligydelse eller børnebi-

drag. Hvad i alverden er det, der er så socialt retfærdigt ved, at man fastholder skattefordelene, for dem rører man jo overhovedet ikke ved? Og vi ved jo alle sammen, at disse skattefordele først og fremmest kan udnyttes af folk, der sidder relativt godt i det; det er dem, der har de største muligheder for at udnytte disse skattefordele. Vi ved også, at det betyder milliardtab for staten hvert år. Alene det tilskud, der gives, gennem at man kan fratække renter på selvangivelsen, giver 12 mia kr. underskud for staten om året.

Jeg sagde også i mit indlæg ved første behandling, at alene det 3.000 kr.s fradrag, som man nu har lagt ind i socialindkomsten, betyder et tab på mellem 1,2 mia kr. og 1,5 mia kr. for staten om året. Hvis man så tager skattefradraget for indskud på etableringskonto, betyder det 400-500 mill. kr. om året.

Hvis man virkelig havde været interesseret i at tage det beløb, som man nu tager over det sociale system – og hvad drejer det sig om, 500 mill. kr. fra statens side? – kunne man have taget det gennem en omlægning af skattepolitikken. Det havde været socialt retfærdigt, men det er det resultat, der er kommet ud af det nu, ikke. Jeg vil godt, ligesom jeg gjorde under førstebehandlingen, spørge socialministeren: hvad er det for nogle tungt vejende grunde, der ligger bag ved, at man ikke i stedet for har lavet en revision af skattesystemet, at man ikke i stedet for har fjernet nogle af de helt igennem asociale skattefradrag, vi har i dette system, men har valgt at tage disse 500 mill. kr. fra statens side over de sociale budgetter?

Jeg synes, der ligger en farlig tendens i det, og jeg vil godt sige en lille smule om det.

Denne politik minder på mange måder om den politik, der hedder: nu skal de enkelte biblioteksbrugere til at betale for de bøger, de låner. Nu skal de enkelte brugere af sundhedssystemet til at betale for lægebesøg. Jeg mener, at det gennemgående er forkert, at man gør det til et privat problem, om man har brug for at gå til lægen mange gange, om man har brug for at gå på biblioteket mange gange, om man har brug for at have sine børn i daginstitution, hvad enten det skyldes, at man går på arbejde, eller det skyldes, at man mener, at det er godt for børnene at være i daginstitution. Det må være en samfundsopgave at betale disse kollektive ydel-

[Anne Grete Holmsgård]

ser, og det må være en opgave for de skatteydere, der tjener godt, at betale mere, men gør det over skatterne og ikke gennem, at man direkte pålægger de enkelte brugere at betale mere og mere for ydelserne. Det vil komme til at ramme skævt.

Jeg vil godt komme med nogle kommentarer om de enkelte ændringsforslag, der foreligger, og navnlig om ændringsforslagene til bistandsloven.

For det første indfører man nu en maksimumsgrænse for den støtte, der kan udbetales over kontanthjælpskontoen, § 37 i bistandsloven, og det er blevet erkendt gennem svar, vi har fået i socialudvalget, at det vil ramme ca. en tredjedel af de bistandsmodtagere, der er. Det er en udregning, der er foretaget på baggrund af 1978, men når man ser på bistandsstatistikken, er det jo tydeligt, at der kommer flere og flere folk ind i den. Man sætter et fast maksimum for dagpenge, og så siger man, at hvis folk har udgifter ud over det, kan de ikke få dem betalt.

Princippet i § 37 og princippet i bistandsloven i det hele taget har fra starten været, at man skulle skønne over den enkelte families udgifter, og det skøn, man foretager i kommunerne i dag, er et skøn over de faste udgifter, folk har, og så giver man et ikke særlig stort beløb til underhold. Nu skal man altså til at give mindre til i hvert tilfælde en tredjedel af dem, der modtager kontanthjælp over § 37. Vi ved ikke, hvor meget det drejer sig om; det drejer sig formodentlig om meget varierende beløb. Jeg mener faktisk, at socialdemokratiet selv er med til at undergrave det skønsprincip, som de fra starten var tilhængere af, da bistandsloven blev indført.

Jeg mener desuden, at det er meget farligt, når man i den samme § 37 indfører en pasus, hvorefter man udvider den støtte, som det sociale udvalg skal give modtagerne, efter at de har modtaget forbigående hjælp i 3 måneder. Man siger, at nu skal man ikke bare hjælpe dem med revalidering, uddannelse, eller hvad det nu drejer sig om, man skal også støtte dem i at nedbringe deres faste udgifter. Det betyder, at mange allerede får nedbragt deres faste udgifter, så snart de går på kontanthjælp, på forbigående hjælp, og så får de støtte og vejledning til at nedbringe dem igen efter tre måneder.

Jeg kan kun se to tendenser i dette. Den ene er den: nu presser vi bistandsnyderne en lille smule mere, for gennem at presse dem kan det være, de opper sig lidt og selv gør en større indsats for at finde sig et job et eller andet sted. Den anden er en glidende tendens til, at man hurtigere går over på varig hjælp, den type hjælp, hvor man er opgivet af samfundet, hvor enhver form for revalidering er opgivet, og hvor man regner med, at man skal understøtte folk med et minimumsbeløb, og så må de ellers sørge for sig selv resten af tiden.

At man nu vil indføre et behovskriterium inden for en række paragraffer i bistandsloven – det være sig § 48, der drejer sig om støtte til handicappede børn, der bor hjemme, eller § 46 – mener jeg er farligt, og vi er modstandere af, at man begynder at indføre et behovskriterium, når det drejer sig om handicappede. Det er hårdt at have et handicap, både for den der har det, og når det drejer sig om børnene, også for forældrene. Vi mener ikke, der er nogen rimelighed i, at man begynder at indføre et behovskriterium netop for handicapydelse. Vi er også modstandere af, at man begynder at indtægtsregulere invaliditetsydelsen. Det er ikke en pension, men et beløb, der gives til folk til dækning af de merudgifter, de har på grund af et handicap, og som en nødvendig støtte, hvis det overhovedet skal være menneskeligt muligt at opretholde det job, de har, og de, der får invaliditetsydelsen i dag, er jo folk, der har job. Så synes jeg, det er mindre væsentligt, om man eventuelt kan sige: ja men 160.000 kr. er jo en meget god indtægt, for det er stadig væk hårdt at have et handicap, det er hårdt at klare sig, og man har en lang række merudgifter.

Med hensyn til indførelsen af et behovskriterium i § 46 vil jeg godt sige lidt om, hvad § 46 egentlig bliver brugt til. Den bliver i meget stor udstrækning brugt til at støtte unge eller store børn, der af forskellige årsager ønsker at flytte hjemmefra, men som stadig væk er under myndighedsalderen, og som stadig væk er ude af stand til at klare sig selv økonomisk. Det er børn, der ønsker at flytte hjemmefra, fordi de har sociale problemer i familien, fordi de ligger i skænderi med familien eller af forskellige andre årsager. Når man nu indfører et behovskriterium her, siger man: ja men det kan da godt være,

[Anne Grete Holmsgård]

at de børn skulle flytte hjemmefra, men man vil kun støtte dem, hvis forældrenes indtægt ikke er alt for stor. Men forældrene har jo lige præcis den interesse at beholde deres børn hjemme, og så er det ligegyldigt, om de tjener 200.000 kr. eller 150.000 kr. Deres interesse ligger i at beholde børnene hjemme, og der er ingen grund til at tro, at de vil være villige til at betale det, det koster, at deres børn flytter hjemmefra selv i en situation, hvor man kan se, at det er til børnenes bedste, at de flytter hjemmefra.

Jeg vil også godt komme med nogle kommentarer til § 73 og omlægningen inden for daginstitutionsområdet.

Vi er modstandere af, at man på daginstitutionsområdet indtægtsregulerer forældrebetalingen. Vi mener selvfølgelig, at forældre med gode indtægter skal betale mere for de daginstitutioner, vi har, end forældre med dårligere indtægter. Men vi mener, man skal gøre det over skatterne ved at beskatte de folk, der har bedre indtægter, hårdere og ved at beskatte formuer ordentligt, og ikke som man gør det i dag. Daginstitutioner er jo i grunden også en institution, der skal varetage børnenes tarv, og det kan godt være, at der ikke er ret mange forældre, der vil trække deres børn ud af en daginstitution, fordi der bliver højere forældrebetaling; men man kan meget godt forestille sig, at der kommer en glidende række af enkelttilfælde, hvor forældrene simpelt hen vælger at trække deres børn ud af daginstitutionerne, fordi de synes, det er for stor en omkostning. Jeg synes, at hr. Erik B. Smith kom lidt let hen over det i starten, hvor han opridsede de forskellige indtægtskategorier, der nu indføres for forældrebetaling, for 180.000 kr. er faktisk ikke en særlig stor husstandsindtægt at have. Det svarer til almindelige jævne indtægter, ikke engang til to faglærtes indtægter.

Jeg synes også, det er meget forkert, at man fjerner de socialpædagogiske fripladser. Det vil også i første omgang ramme børnene. De socialpædagogiske fripladser anvendes først og fremmest til børn, der er meget dårligt stillede. De bruges f. eks. til at få indvandrerbørn i daginstitutioner, og de bruges også til at få børn, der har svært handicappede forældre, i daginstitutioner, uden at de behøver at betale for det. Det synes jeg er rimeligt, fordi det tjener børnenes tarv. Hvordan kan man overhovedet sikre sig, at det ikke

vil komme til at gå ud over børnene, når man fjerner disse socialpædagogiske fripladser? Der er jo overhovedet ingen garanti for, at forældrene vil eller er i stand til at betale for at beholde børnene i daginstitutioner.

Jeg synes endvidere også, det er forkert, at man nu vil lægge støttepædagogerne ind i selve forældrebetalingen. Støttepædagoger er nødvendige, og de er igen nødvendige netop af hensyn til de dårligst stillede børn. Jeg mener ikke, de skal ligge i forældrebetalingen, men de skal ligge i den generelle betaling, som alle giver over skatterne, hvad enten man selv har brug for en støttepædagog til sit barn eller man ikke har brug for det.

Der er noget, der har undret mig en lille smule, men det kan jeg måske få opklaret. Når man nu i loven har indført bestemte grænser for forældrebetaling og man også har sat et maksimum på, hvad betyder det så for ansættelsen af flere støttepædagoger? Betyder det, at det er umuligt, eller hvad betyder det? For det vil jo betyde en stigning i forældrebetalingen, hver eneste gang man ansætter en ny støttepædagog. Så hedder det så smukt, at man indfører en søskendemoderation, og den giver selvfølgelig et nedslag, hvis man har flere børn, men det, man ligesom undlader at sige, er, at overordentlig mange kommuner allerede har en søskendemoderation. Jeg synes, det er meget vanskeligt at gennemskue de tal, vi har fået i udvalget, for, hvad det vil betyde af stigninger for de enkelte forældregrupper. Det er jo sådan, at søskendemoderation formodentlig ikke er indregnet. Det, der heller ikke er indregnet, er de kommunale tilskud, der stadig væk gives, og jeg håber da, at socialministeren vil komme op og bekræfte, at de kommunale tilskud, man i øjeblikket giver rundt omkring for at nedsætte forældrebetalingen, stadig væk kan fortsætte. Men vi ved jo også samtidig, at kommunerne er blevet pålagt at skulle spare, og det er vel ikke helt usandsynligt, at et af de områder, man bl. a. vil spare på, når man får kniven på struben, er, at man vil fjerne det ekstraordinære tilskud, man hidtil har givet for at holde forældrebetalingen nede.

Vi spurgte i udvalget for et stykke tid siden om, hvad det egentlig ville betyde, når man nu gennemfører en gennemsnitstakst på landsplan for forældrebetalingen, og det, der interesserede os og mange andre medlemmer

[Anne Grete Holmsgård]

i udvalget, var bl. a., om det ville betyde noget for de fattigere kommuner, forstået som de kommuner, hvor der er mange indbyggere, der har en lav indtægt, og som derfor betaler mindre for daginstitutionspladserne, end man f. eks. gør i Gentofte eller i Nordsjælland.

Vi har fået et svar, hvori der står – jeg citerer:

»Indførelsen af den foreslåede betalingskala vil ikke medføre ændringer i de samlede generelle tilskud fra staten til kommunerne, idet der ikke herved sker en ændring i byrdefordelingerne. Tilskuddet til kommunerne ydes efter objektive udgiftsbehovskriterier, og da en ændring af betalingsordningen for dagforanstaltninger ikke vil have indflydelse på disse kriterier, vil den heller ikke bevirke ændringer i tilskuddet til de enkelte kommuner.«

Det er simpelt hen ikke svar på det, vi spurgte om. Når man betaler efter forældreindtægten, betaler man for den enkelte plads, og det betyder, at den kommune, hvor forældreindtægterne er lave, får færre penge hjem gennem forældrebetalingen end de kommuner, hvor indtægterne gennemsnitlig er langt højere.

Til sidst vil jeg godt sige, at vi kan ikke støtte de ændringsforslag, der er stillet af de borgerlige til selve socialindkomsten. Vi anser dem for at være en afsvækkelse af socialindkomstbegrebet, og det kunne vi sådan set være meget godt tilfredse med, men vi bryder os ikke om den form for afsvækkelse, fordi vi ser det som nogle bestræbelser på især at give nogle fordele for dem, der faktisk har det relativt godt i forvejen, og for de selvstændige erhvervsdrivende.

Vi kan derimod godt støtte det ændringsforslag, der er stillet om, at § 48, som den ser ud nu, bortfalder, og det skulle være ret logisk, eftersom jeg tidligere har givet udtryk for, at vi ikke mener, der skal indføres behovskriterier for de ydelser, der gives til handicappede børn, der bor hjemme.

Vi kan desuden støtte det ændringsforslag, der er stillet af socialministeren om, at bistands- og plejetillægget ikke bortfalder, når invaliditetsydelsen bortfalder på grund af indtægten, ligesom vi kan støtte, at man ikke skal søge på ny om invaliditetsydelse, når man får en indtægtsnedgang.

Med hensyn til de øvrige ændringsforslag kan vi ikke støtte dem. Jeg erkender, at der er kommet en opblødning i spørgsmålet om invalidebiler i det ændringsforslag, som regeringen har stillet, ved at man, fremfor at sige, at der ligger en fast indtægtsgrænse på 100.000 kr., nu laver en regulering fra 60.000 kr. og op. Men det er jo trist, at man begynder ved 60.000 kr., for det betyder, at den gruppe, der ligger mellem 60.000 kr. og 100.000 kr., får det dårligere i forhold til det oprindelige forslag, hvorimod de personer, der ligger fra 100.000 kr. op til 190.000 kr., får det bedre. Det kan vi ikke støtte.

Til sidst vil jeg sige, at jeg vil godt støtte hr. Brixtofte i, at vi får en udtalelse fra justitsministeriet angående det spørgsmål, der er berørt i Jyllands-Posten i dag. Det er jo ellers ikke så tit, at hr. Brixtofte og jeg er enige.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Da min person er inddraget i diskussionen her i dag, skal jeg lige komme med et kort indlæg.

I hvert fald siden 1972 har jeg på den radikale gruppes vegne påpeget, at den skattepligtige indkomst er absolut uegnet som grundlag for tildeling af sociale tilskud, der er indkomstafhængige. Jeg er derfor ubetinget tilhænger af, at vi nu får gennemført en socialindkomst. Hvis man yderligere vil dykke ned i spørgsmålet, kan jeg oplyse, at jeg på den radikale gruppes vegne på enkeltområder har åbnet adgangen til i forvejen at se væk fra den skattepligtige indkomst. Men vi er jo nogle stykker, der netop i disse dage har meget travlt med at få vedtaget forholdsregler mod den økonomiske krise, der truer det danske samfund på en meget alvorlig måde. For at få tid til at bearbejde visse dele af disse forholdsregler har jeg truffet aftale om clearing. Det er grunden til, at jeg ikke kunne være her i formiddags, og jeg gentager, at jeg har truffet aftale om clearing.

Inge Krogh (KrF):

Jeg har i mange år arbejdet med handicappede og ved, hvad det betyder af ekstraudgifter for en familie, der forsørger et handicappet barn. Det kan derfor nok i første omgang virke ængstende, når det i æn-

[Inge Krogh]

dringen af bistandsloven hedder, at en familie, der forsørger et barn under 18 år med handicap, kan få dækket de nødvendige merudgifter, såfremt den ikke selv har midler til at afholde udgiften. Men det må virke tankevækkende, at der ikke er sat nogen indtægtsgrænse på denne paragraf. Ængstelsen svinde dog, når man ser ministerens svar på et spørgsmål fra socialudvalget og bemærkningerne i betænkningen på dette område. Der står udtrykkeligt, at forholdene vil blive grundigt undersøgt, og at forsørgelsen af barnet ikke skal kunne bringe et rimeligt budget ud af balance. Socialministeren tilføjer, at derfor vil de, der har store udgifter, have gode muligheder for kompensation, f. eks. godtgørelse af tabt arbejdsfortjeneste, hvis en af forældrene må opgive sit arbejde.

Vi kan derfor ikke gå ind for ændringsforslag nr. 1 til lov nr. L 223.

Vi synes, at socialministerens ændringsforslag nr. 2 til L 224 er rimeligt. Støtten til indkøb af bil til handicappede gives som tidligere halvt som tilskud halvt som rentefrit lån inden for de 52.000 kr., hvis indtægten er under 60.000 kr. Der sker derefter en aftrapning af den del, der gives som tilskud, med 20 pct. af den del af socialindkomsten, der overstiger 60.000 kr. Vi mener, at det er rimelige vilkår nu for handicappedes bilindkøb, og at det også er muligt, at de, der skal have større biler, end der kan fås for de 52.000 kr., når de er meget svært handicappede, kan få hjælp til det.

Angående lovforslag om ændring af lov om invalidepension kan vi gå ind for samtlige ændringsforslag fra socialministeren. Vi synes, det er godt, at de mennesker, der er i stand til at arbejde trods et stort handicap, der ellers ville give invalidepension, stadig kan få bistands- og plejetillæg, selv om invaliditetsydelsen er faldet bort ved en indtægt på 160.000 kr. Invaliditetsydelsen, som altså kan falde bort, udgør godt 10.000 kr., og bistands- og plejetillægget kan udgøre op til 40.000 kr., så der er altså ikke helt tale om, at den invalide, der tjener 160.000 kr., overlades helt til sig selv.

Det er ligeledes rimeligt, at bortfald af invaliditetsydelsen kun kan andrage 50 pct. af det fulde beløb det første år; det vil sige, at der gives en rimelig overgang.

Jeg vil ellers ikke gå dybere ind i tingene, men sige, at det undrer mig noget, at fru Ag-

nete Laustsen slet ikke nævner de besparelser, der ligger i forslaget om ændring af bistandsloven. Der er f. eks. øget betalingspligt, og der er mulighed for det sociale udvalg for at få den del af en hjælp til terminsydelser, der vedrører afdrag, tinglyst som en behæftelse på ejendommen, samt at kontanthjælpen normalt ikke kan overstige maksimale dagpenge, bortset fra de første 3 måneder, og der skal gives rådgivning og vejledning, så familiens budget kan bringes ned på et niveau, som den kan klare. Det undrer lidt, at man overhovedet ikke omtaler det, netop fordi de konservative har talt meget om at spare på bistandsloven, og som andre har sagt: hvor vil man egentlig spare?

Lis Starcke (DR):

Retsforbundet har allerede ved førstebehandling antydnet, at vi nok ville kunne stemme for indførelse af socialindkomsten, idet det altid ved tidligere sociale love fra vor side er anført, at sociale ydelser burde gives til dem, der i særlig grad trænger til hjælp, og at den hjælp burde forbedres, hvorimod vi har fundet det forkert, at sociale ydelser blev givet til mennesker, der har alle betingelser for at kunne klare sig selv. Det glæder os, at besparelsesnødvendighed og de sociale udgifters himmelflugt nu har fået socialdemokratiet til at søge at nå frem til en mere retfærdig fordeling.

Med hensyn til den pakke af sociale love, vi behandler nu, vil retsforbundet gerne udtrykke sin anerkendelse af den imødekommenhed, socialministeren har vist ved at stille en række ændringsforslag, hvoraf vi vil kunne stemme for samtlige, og ved at have sat mange undersøgelser i værk for at nå det bedst mulige resultat.

Retsforbundets største bekymring har været ændring af lov om social bistand og lov om invalidepension, og dér har det jo især været indvirkningen på fysisk og psykisk handicappedes stilling, som har bekymret os, og det, at det også berørte deres familie, for man må være klar over, at familien til et handicappet barn også er handicappet. Her er et område, hvor vi derfor må stemme for et par af mindretallets ændringsforslag.

Det drejer sig om nr. 1 og 5 til lov om ændring af lov om social bistand, nemlig om dækning af de nødvendige merudgifter til

[Lis Starcke]

familier, der i hjemmet forsørger et handicappet barn. Jeg skal her indføje, at den besparelse, der jo opnås, hvis man følger regeringens forslag, er minimal, og at den meget let vil kunne vende sig til store udgifter, ved at man eventuelt giver op i familien og barnet må institutionsanbringes.

Med hensyn til lovforslaget om ændring af invalidepensionen har socialministeren også bevæget sig og er kommet med 3 vigtige og positive ændringsforslag, som vi kan gå ind for.

Jeg vil dele den beklagelse, som er kommet til udtryk fra flere medlemmer heroppe, over, at behandlingen af disse mange lovforslag har været alt for koncentreret. Jeg er enig med den radikale taler i, at det ikke har betydet, at det har været en overfladisk behandling, men vi har haft for kort tid. Der er stillet mange spørgsmål, og der er besvaret mange spørgsmål. Det er der grund til at sige tak for, men tiden har været så knap, at vi ikke har haft tid og kræfter nok til at behandle disse lovforslag på en virkelig tilfredsstillende måde. Desværre vil det også blive svært nu senere at forklare befolkningen, hvad disse forslag indebærer, og hvordan lovene på lang sigt vil komme til at virke. Endnu vanskeligere at forklare bliver det, fordi lovene indeholder ekstra besparelser, som på en måde slet ikke kommer indførelse af socialindkomsten ved. Jeg har forstået, at de uligheder, der findes på nuværende tidspunkt, vil blive fjernet, når man kommer til anden fase af indførelsen. Jeg synes, det er tilfredsstillende, at der ikke er noget parti, der har måttet binde sig til den endnu ikke færdigbehandlede anden fase.

Fra retsforbundets side kan vi godt være lidt bekymrede ved tanken om, hvordan den skal udformes. Vi vil i hvert fald sige, at det vil være ønskeligt, om man levner mere tid til behandlingen af anden fase, og endnu mere vil retsforbundet anbefale, at man i stedet ville gå i gang med en virkelig tilbundsående skattereform, sådan at vi ikke skal have to selvangivelser, og sådan at det bliver lidt lettere for befolkningen at fatte, hvad der egentlig foregår. Jeg tror, det bliver svært at forklare den det.

Taanquist (S):

Jeg skal komme med nogle bemærkninger specielt om ændringerne til bistandsloven.

Hvis man har fulgt udvalgsbehandlingen, vil man se, at de fleste af de ændringer, der nu kommer i bistandsloven, ikke alene er sket med henblik på besparelser, men også med henblik på at rette nogle ting op i bistandsloven, som gennem årene har vist sig at være u hensigtsmæssige.

Under førstebehandlingen blev der sagt, at der i den offentlige debat var nævnt eksempler på mennesker med meget høje indkomster, der har modtaget offentlige ydelser. Det er vi også blevet præsenteret for under udvalgsbehandlingen, og det kan vi ikke længe acceptere.

Jeg er ikke sikker på, at det var en fejl ved bistandsloven fra begyndelsen. I bistandslovens første år gjaldt det om at finde ordninger, der var så administrationsbesparende og så personalebesparende som muligt, og vi må indrømme, at det er administrativt lettere, når man ikke skal gå ind i en bedømmelse af den enkelte modtagers indtægtsforhold i hver enkelt sag. Men forholdene er anderledes nu.

Den offentlige debat har efter min mening overdrevet virkningerne af de ændringer, der nu foretages. Det er ikke meningen, at der skal lægges byrder på de handicappede eller på de svage stillede. Det er meningen, at de, der har en rimelig indtægt, selv skal afholde visse udgifter, og det er udtrykt med ordene i bistandsloven »hvis de selv har midler til det«. Det kan være svært at formulere det på en måde, så det kan forstås entydigt, men jeg mener, at med de tilsagn, vi har fået fra socialministeren under udvalgsbehandlingen, bl. a. om at hun vil følge udviklingen i de nærmeste år med henblik på at vurdere, om kommunerne anvender de nye regler efter hensigten, er tilfredsstillende. Og hensigten er ikke at tvinge børn på institution, tværtimod.

Jeg beklager, at den diskussion, der har været ført under behandlingen af disse forslag, har givet anledning til bekymring hos tusinder af handicappede og forældre med handicappede børn landet over, som ikke kommer til at mærke spor til disse ændringer. Jeg vil gerne understrege, at disse forslag selvfølgelig ikke betyder en forringelse af det, vi tidligere kaldte særfor sorgen, og at der især ikke er noget i disse forslag, der

[Taanquist]

modvirker den integration, der var et led i særforsorgens udlægning.

Hr. Brixtofte og fru Agnete Laustsen har dygtigt varetaget de højere indkomsters interesser, for det er jo det, man gør, når man går imod en indtægtsregulering af de sociale ydelser. Man går altså stadig væk ind for, at alle uanset indkomst skal kunne hente selv ganske små beløb på bistandskontoret.

Når man så ser rækken af de samme partiers besparelsesforslag med en lægeafgift i spidsen, så vil man se, at de netop sigter imod at ramme de dårligst stillede.

Hr. Jørgen Junior peger på, at han ikke vil være med til at spare over for pensionister. Jo, det vil hr. Jørgen Junior godt, når bare han får lov til at pakke det godt ind. Man kan jo blot læse fremskridtspartiets ændringsforslag til finansloven, og man kan også læse det ændringsforslag, som de er enige med venstre om, om besparelser på sygesikringens fribefordring, der jo hovedsagelig drejer sig om fribefordring af pensionister; alle andre er jo ryddet ud af denne lovgivning nu. Hvis bare man pakker det godt ind, så folk ikke kan se det, vil man også godt fra fremskridtspartiets side være med til at spare over for pensionisterne.

Fru Agnete Laustsen siger, at der skal spares også på det sociale område, og når det ikke er dem med de højere indtægter, der skal spare, hvem er det så, der skal spare?

Jeg ville egentlig ikke gå ind i en diskussion med fru Anne Grete Holmsgård om § 37 i bistandsloven. Jeg vil bare sige, at udviklingen har vist, at det er nødvendigt at lægge et loft over de ydelser, der kan hentes efter bistandslovens § 37, fordi det efterhånden er meget store beløb, der udbetales på den måde.

Med hensyn til spørgsmålet om, at klienterne får hjælp til at nedbringe deres faste udgifter, mener jeg nu nok, det er noget af en misforståelse. Man har altid, når man udmålte hjælp efter § 37, skullet skele til de fremtidige levevilkår, og herunder vil det være nødvendigt at give gode råd med hensyn til, hvordan klienten kan nedbringe sine faste udgifter. Det nye og det, som 3 måneders perioden drejer sig om, er, at der i den første 3 måneders periode bliver mulighed for en langt lempeligere sagsbehandling, der bliver til gavn både for klienten og for administrationen.

Hagen Hagensen (KF):

I skatte- og afgiftsudvalget fik vi oplysninger om, hvilken virkning det ville have for forskellige indkomststørrelser med de afgifter og skatter, som vi antagelig nu i løbet af et stykke tid bliver stillet over for som en kendsgerning, som vedtaget af dette ting. Skatte- og afgiftsministeren besvarede spørgsmålet ved at videreføre den tabel, der var over indkomstskatte, til husstandsindkomster i forskellige intervaller under den forudsætning, at der fra 1980 til 1981 var en stigning på 8 pct. i indkomsten. Og når man havde gjort det, fik man at vide, at forøgelsen af afgifterne på energi og af momsens ville komme til for de forskellige husstandsindkomster at betyde så meget, at den, der i 1980 har en indkomst på 80.000 kr., vil komme af med 3.526 kr. mere i skatter og afgifter, og den, der havde en indkomst i 1980 på 150.000 kr., ville komme af med 9.593 kr. mere pr. år. Det er i snit ca. 300 kr. eller 800 kr. om måneden for disse familier. Man spørger sig selv, hvor de skal tage dem fra.

Men så spørger man naturligt videre: ja men hvad vil dette betyde, hvis man samtidig går hen og tager nogle sociale ydelser fra de pågældende i kraft af det nye socialindkomstbegreb, som man her er i færd med at drøfte? Og derfor spurgte vi i skatte- og afgiftsudvalget, om vi måtte få den tabel ført videre med, hvad det vil komme til at betyde med de nedsatte ydelser for en række husstande, der nu ville blive følgen af socialindkomstbegrebets indførelse. Her har vi fået et intetsigende svar i skatte- og afgiftsudvalget, der er afgivet af socialministeren, og som fortæller, at man ikke har beregninger om disse forhold, fordi de sociale ydelser bør følge af den sociale indkomst; de er ikke opdelt i indkomstintervaller. Det findes ikke.

Man får videre at vide, at det vil betyde, at man skal have nogle konkrete antagelser om familiens forhold, herunder antallet af børn, hvilke ydelser man modtager, om der er tale om pensionister m.v. Det behøver vi jo ikke at fortælle, når vi stiller spørgsmålet, for lige så vel som skatte- og afgiftsministeren kan opstille dette på basis af en husstandsindkomst af den ene eller den anden størrelse, måtte det også være muligt for ministeren, der har denne lov, og måske også for skatteministeren at bede om at få klaret

[Hagen Hagensen]

tingene af på en sådan måde, at det skete under visse forudsætninger, forudsætninger om 2 børn, forudsætninger om dit og dat og så og så meget i boligsikring, og hvad det nu skulle være, så man dog prøvede på at få stillet det op.

Jeg har fornemmelsen af, at man godt kan, men man vil ikke svare, for man ønsker ikke, at befolkningen egentlig får at vide, hvad den samlede virkning af det, man nu indfører, vil være for de enkelte indkomsttrin. Det er der for mig ingen tvivl om. Jeg vægrer mig ved at tro, at man ikke har regnet på disse ting, selvfølgelig har man da det. Hvorfor skulle man ikke have gjort det for at vide, hvad det egentlig er, der kommer til at påhvile den enkelte, nemlig noget, der er en større byrde, og noget, der for den sags skyld også bliver en større byrde, fordi man ikke får ydelserne længere? Der er ikke nogen tvivl om, at byrden er lige tung i henseende til det, man skal af med mere, og det, man ikke får i ydelser, som man hidtil har haft.

Derfor er det nødvendigt at få disse beregninger, så befolkningen kan se, hvad det er, man er ved at gå ind for her. Jeg skal ikke bede om at få dem her i dag – jeg tror såmænd heller ikke, jeg får dem – jeg skal bare fastslå, at socialministeren og skatteministeren, der ganske kunne henholde sig til deres kollegas svar, ikke har villet give svar på det, man med rimelighed har spurgt om, således at man kunne oplyse befolkningen om, hvad dette kommer til at betyde i typiske tilfælde. Der er for mig ingen tvivl om, at det havde været nyttigt at have disse ting, og det kunne have været gjort.

Må jeg så lige til slut sige, at jeg forstår sådan set slet ikke, at man skal indføre et socialindkomstbegreb. Jeg er enig med de mange, der siger, at den skattepligtige indkomst ikke i alle forhold er egnet til at udmåle dette eller hint efter, givetvis ikke. Men hvorfor i alverden skulle man dog ikke stadig væk kunne klare sig med udgangspunkt i den skattepligtige indkomst, som dog har fungeret relativt tilfredsstillende på en række områder igennem lang tid, når man kan korrigere de oplysninger, man får derfra, til den brug, man nu engang skal gøre af dem. Det har man kunnet gøre hidindtil. Jeg kan slet ikke forstå, at man skal have dette ekstra omsvøb, denne ekstra forvaltning, som vil betyde yderligere besværliggørelse af skatte-

forholdene, ikke mindst af skatteligningen, og i øvrigt også betyde, at man får yderligere forvaltning på det sociale område.

Jeg tror, vi er ved at gå ind i noget, der er forkert, noget, som kunne være ordnet på en anden måde. Jeg har dermed ikke sagt andet og mere, end at der er ting, for hvilke man givetvis må måle ud på en anden basis end den skattepligtige indkomst.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Det er hr. Taanquists bemærkninger, der bringer mig herop. Det er jo rigtigt nok, som hr. Taanquist siger, at det hele tiden har ligget i § 37 i bistandsloven, at man også skulle tage det forventede kommende indtægtsniveau i betragtning. Men det, der lige præcis er nyt, er, at det nu indføres direkte i loven, at den enkelte eller de familier, der modtager bistandsydelser over § 37, skal have støtte til nedbringelse af deres faste udgifter. Den sætning er formodentlig ikke indført for mine blå øjnes skyld. Den er indført, fordi den skal bruges, og jeg er heller ikke i tvivl om, at den vil blive brugt. Det vil hr. Taanquist vel ikke sige ikke passer?

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Nej, det passer, og jeg synes, det er en ganske fornuftig bestemmelse.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Det er blevet sagt tidligere af hr. Erhard Jakobsen, at det nok ville blive sådan, at det mere var de politiske bemærkninger, der kom til at præge debatten. Jeg synes egentlig også, man kan konstatere, at det i langt højere grad har været en gentagelse af de argumenter og synspunkter, som man redegjorde for i forbindelse med førstebehandlingen.

I mellemtiden har der været et stort udvalgsarbejde; der er stillet en række spørgsmål, der er blevet besvaret, og man kan på den baggrund godt undre sig over nogle af de ting, der har været inddraget i debatten. Jeg skal ikke i mit svar gå ind på de gentagelser eller på de spørgsmål, som vi både under førstebehandlingen og under samråd har haft lejlighed til at tale om.

Hr. Brixtofte og andre har været inde på spørgsmålet om de handicappede børn. Hr.

[Socialministeren]

Taanquist har lige taget nogle af besvarelsene op vedrørende det; andre ordførere har henvist til betænkningen, og jeg mener også, at vi i de formuleringer, der er givet her, helt er dækket ind mod de urimelige beskyldninger, som ikke mindst fru Nathalie Lind har gjort sig til talsmand for.

Hr. Brixtofte spurgte direkte til kronikken i Jyllands-Posten i dag. Det er meget tydeligt, at de to forfattere ikke er klar over, hvad det er, vi har tænkt os at gøre på dette område. Jeg citerer fra kronikken, hvor de skriver:

»Efter forslaget skal de pågældende derfor i tiden frem til barnets fyldte 18. år selv bære de merudgifter, der er knyttet til handicapet. Efter omstændighederne kan det dreje sig om meget store beløb.«

Jeg er helt sikker på, at jeg ikke over for medlemmerne af socialudvalget behøver at gentage, hvad vi har skrevet i betænkningen, og hvis de to forfattere havde set det, tror jeg, at de ville have set anderledes på de problemer, de med rette kunne trække frem, hvis der var tale om den ordning, som de synes at forudsætte. Men det er der altså ikke.

Vi søger ikke, kan jeg sige til hr. Brixtofte, en ny bemyndigelse i forbindelse med hjælpemidlerne. Jeg har bare fundet det korrekt, da der også var en indtægtsregulering på dette område, at oplyse udvalget om det, selv om det er en administrativ foretælse at ændre den slags ting. Det forstår jeg at vi kommer til at drøfte i det samråd, hr. Brixtofte har bedt om at få efter denne behandling her i salen.

Hr. Brixtofte gentog den meget ejendommelige argumentation, som har været fremme nogle gange, nemlig at når man tager fat på socialindkomstbegrebet og tager fat på spørgsmålet om ejerboligerne og anden form for formue, så rammer man kun de pensionister, der har pensionstillæg, men ikke dem, der ikke har det. Nej, hr. Brixtofte, det gør man ikke. Det har socialdemokratiet og andre partier for længst sørget for at man ikke gør. Derfor drejer den diskussion, vi fører her i dag, sig om, hvor vi skal spare hos dem, der i dag får sociale ydelser, selvfølgelig ikke hos dem, der ikke får. Som vi har understreget det adskillige gange, er ejerboligen taget helt ud i forhold til pensionisterne, og det finder vi væsentligt, og det er der flere der har argumenteret for.

Så må jeg måske læse en enkelt leder for hr. Brixtofte fra en venstreavis, skrevet af en tidligere venstreminister, for det er jo ikke sikkert, at hr. Brixtofte får tid til at læse alt, hvad der bliver skrevet i provinspressen. Horsens Folkeblad skriver i lederen den 12. maj om socialindkomsten – jeg skal lade være med at tage den første del med, som mere refererer til, hvad det drejer sig om:

»Tankegangen i hendes forslag er, at sociale ydelser som børnetilskud, studiestøtte, fripladser i institutioner og pensionstillæg skal forbeholdes folk, der har vanskeligt ved selv at skaffe pengene. De mennesker, som har bragt deres skattepligtige indtægt ned ved f.eks. opsparingsordninger, eller som har penge ved siden af som formue, skal derimod betale selv.

Den tankegang bør borgerlige politikere være forsigtige med at afvise, især i en sparetid. De eksempler, som hendes forslag er blevet kritiseret med, er ikke særlig gode. De drejer sig typisk om folk, der har huse til 1 mill. kr. og har betalt husgælden ned. Man siger, at det er urimeligt, at disse mennesker »skal drives fra hus og hjem«, en af tidens slemme floskler, og at de jo ikke kan sælge en del af huset fra. En sådan kritik er urimelig. Mennesker med gældfri millionvillaer er ikke så dårligt stillede, at de behøver sociale tilskud. Nok kan et hus ikke sælges bid for bid, men det kan belånes eller byttes med et mindre. Der er jo ikke tale om at tage noget fra de pågældende mennesker. Der er tale om at lade være at give dem tilskud.

Borgerlige politikere og skribenter skal passe på ikke at lade sig indfange af et velstandsklynkeri, hvor det gøres til en tragedie, at folk, der kan betale for sig selv, også kommer til det.«

Fru Agnete Laustsen havde også nogle bemærkninger. Jeg skal ikke gå ind på meget af det, det meste har vi diskuteret tidligere, bare sige om citatet fra socialchefernes udtalelse, at fru Agnete Laustsen godt ved, at den bemærkning blev sendt frem, før socialcheferne kendte det forslag, vi behandler i dag. Vi anvendte nemlig en procedure, hvor vi havde en meget tæt kontakt til Kommunernes Landsforening og var igennem en række forskellige udkast, før vi nåede frem til det endelige, fordi vi ikke ønskede store administrative udgifter ved at indføre denne ordning. Socialcheferne reagerede overhovedet

[Socialministeren]

ikke, før vi var færdige, og har derfor ikke udtalt sig om det forslag, der behandles her i dag.

Jeg vil gerne takke fru Birthe Nielsen for tilsagnet om åbenhed over for de videre drøftelser og de videre planer om en socialindkomst. Jeg skal ikke gå ind i argumentationen om, hvem det rammer og ikke rammer, den har hr. Erhard Jakobsen taget sig af.

Jeg vil også gerne takke fru Aase Olesen for bemærkningerne om det arbejde, der er gjort i ministeriet, og bekræfte over for fru Lone Dybkjær de spørgsmål, hun rejste, og som har været stillet i udvalget. Der var måske en enkelt lille misforståelse, som jeg godt vil være sikker på ikke går videre i historien, siden det jo er den, vi snakker om, i forbindelse med fru Lone Dybkjærs spørgsmål. Det var, at vi skulle have lagt op til en særlig udbygning af dagplejeforanstaltningerne i forbindelse med børnehaverne. Fru Lone Dybkjær tog det meget generelt. Her vil jeg godt understrege, at det, der ligger i dette, fru Lone Dybkjær og jeg givetvis er enige om, er de 0-2-årige og ikke noget andet. I øvrigt deler jeg fru Lone Dybkjærs ønske om den brede debat, og vi har jo også tidligere her i folketinget begge to givet udtryk for, at vi glædede os til, at børnekommissionen blev færdig, så vi kunne få den brede debat.

I en af de mange korte bemærkninger, der var i forbindelse med førstebehandlingen, mente hr. Brixtofte at have en ny pointe, efter at den med pensionerne i socialindkomstens anden fase var faldet til jorden. Han spurgte gentagne gange ministeren, hvor længe der var spærret for socialindkomstens anden fase. Jeg skal gerne gentage over for hr. Brixtofte: forlig eller ikke forlig, ville det aldrig have været muligt at gennemføre en socialindkomst før tidligst fra den 1. januar 1982. I forliget indgår, at partierne ikke er bundet af nogen anden fase. Hr. Erhard Jakobsen har understreget det, jeg har understreget det ved adskillige lejligheder. Hr. Erhard Jakobsen har meget direkte afvist at gå ind i disse ting. Jeg håber selvfølgelig på, at der, når vi skal gå i gang med at snakke om selve forslaget, vil være åbenhed fra partierne over for at se på, hvad det egentlig er, vi har tænkt os, for det er der jo faktisk ikke nogen der ved i dag, al den stund vi kun har lagt første fase frem og ment, at det var mest reelt over for folketinget at gøre opmærksom

på, hvad regeringens planer var. Men jeg kan for hundrede gang, eller hvor meget det nu er, altså bekræfte, at forligspartierne ikke er bundet til anden fase i socialindkomsten.

Fru Anne Grete Holmsgård gentog sit spørgsmål om skattesystemet. Jeg har ikke andet svar end det, jeg gav ved førstebehandlingen, nemlig at så vidt jeg kan se, vil det være vanskeligt at få flertal for skattereformer af et omfang, som fru Anne Grete Holmsgård forestiller sig det. Og når det ikke er muligt, så finder jeg det rimeligt i det mindste at se på, efter hvilke kriterier vi tildele sociale ydelser. Det er baggrunden for, at regeringen har arbejdet med dette spørgsmål.

Hr. Hagen Hagensen fortalte, at man havde stillet nogle spørgsmål i skatteudvalget, og at man havde fået svar af skatteministeren, og man havde også spurgt til nogle konkrete eksempler fra socialministeren. Nu skal jeg villigt medgive hr. Hagen Hagensen, at der er meget arbejde, når folketinget skal til at slutte - det er der hvert år, og det er der også i år. Det er nok forklaringen på, at hr. Hagen Hagensen ikke har fået tid til at tale med det konservative medlem af socialudvalget, for jeg er sikker på, at fru Agnete Laustsen kunne have hjulpet hr. Hagen Hagensen med mange gode eksempler på konsekvenserne af, hvad vi gør på dette område. Vi har i hvert fald svaret på en lang række spørgsmål stillet i socialudvalget, hvor socialudvalget har givet helt konkrete oplysninger om, hvad man ville have at vide, og det vil ikke være svært for hr. Hagen Hagensen at se de konsekvenser, der er i forbindelse med lovgivningen, ud fra de svar, der er givet. Så jeg håber, at fru Agnete Laustsen og hr. Hagen Hagensen, efter at vi nu er blevet færdige med denne slutspurt, får tid til at snakke sammen.

(Kort bemærkning).

Nathalie Lind (V):

Socialministeren nævnte mit navn og mente, at med de bemærkninger, der var i betænkningen, var man helt dækket ind mod de urimelige beskyldninger, som specielt jeg skulle have gjort mig til talsmand for.

Jeg vil godt have lov at sige til socialministeren, at det, jeg tror der skiller os, er en principielt forskellig etisk holdning. Ministe-

[Nathalie Lind]

ren har fået den opfattelse, at der skal spares. Jeg er enig i, at der skal spares, men ministeren deler ikke den opfattelse, jeg har, nemlig at mennesker, der er svagt stillet, ikke skal med under denne sparekampagne. Det er jo slet ikke penge, dette drejer sig om. Jeg vil da bare nævne, at det er 43 mennesker her i landet, der har både plejetillæg og invaliditetsydelse, og det er vist en udgift på 1,4 mill. kr.

Jeg synes også, man må have lov at sige, at bl. a. den besvarelse, udvalget og ministeren giver i betænkningen, om, at man skal udvise rimelighed, og at selv små beløb skal kunne dækkes, hvis det er afgørende for, at barnet ikke fjernes fra hjemmet, betyder, at ministeren ikke vil anerkende den filosofi, som vi andre har levet med i mange år, nemlig at har man et alvorligt handicap, så må det være rimeligt, at der gives kompensation herfor. Det er jo det, man fraviger her, og det er derfor, jeg har brugt forholdsvis bestemte udtryk, for vi er i virkeligheden ved en skillelinje her. Så er det jo meget kønt at sige, at man skal have en passende aftrapning, og at det skal gå langsomt osv. osv. Tilbage bliver, at socialdemokratiet og ministeren forlader tanken om, at den invalide, den handicappede, skal have kompensation.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Det kunne misforstås, så derfor bare lige den enkelte understregning, som jeg er sikker på at fru Nathalie Lind er opmærksom på, at vi jo ved et ændringsforslag ikke fjerner pleje- og bistandstillægget.

Så var der spørgsmålet om de handicappede børn. Igen skal jeg henvise til formuleringerne i betænkningen, hvoraf det direkte fremgår, at der ikke vil være belæg for, at forældre ikke har råd til at beholde deres handicappede barn hjemme. Det, der kan være det afgørende spørgsmål, er, om kommunerne også på dette område skal have lov til at tage hensyn til, hvad familiens indtægt er, og det mener vi kommunerne skal have. Det er forskellen. Vi ønsker ikke, at kommunerne skal bruge denne bestemmelse hårdt. Derfor siger vi direkte i betænkningen, at vi gerne vil følge det. I en situation, hvor vi pålægger befolkningen byrder – flere har været inde på, at det er ganske hårde byrder, vi pålægger befolkningen – mener vi også, at

folk, der har meget store indtægter, kan bære en del af byrderne selv i forbindelse med et handicappet barn.

(Kort bemærkning).

Nathalie Lind (V):

Jeg medgiver fuldt ud ministeren, at efter det, der står i betænkningen om ændringsforslaget, er det invaliditetsydelsen, der nedsættes, så man rører ikke det andet. Men det er ligegyldigt. Vi er tilbage ved princippet. Vi har altså nu fået slået fast, at den, der har en indtægt, der efter socialdemokratiets mening er rimelig, skal i fremtiden ikke have kompensation for et handicap, om det er et barns eller en andens. Ministerens udtalelser var meget klare. Jeg siger tak for dem. Ja, måske delvis kompensation, jeg ved ikke, hvad ministeren vil lægge i det. Men jeg siger tak for dem, fordi det blev sagt, at ingen skulle komme ud for, at barnet af den grund blev fjernet fra hjemmet. Det er slet ikke det, jeg taler om. Jeg taler om to familier, der har samme indtægt, samme antal børn, samme levevilkår i øvrigt, samme boligudgifter, og den ene har et handicappet barn. Det er merudgifterne ved handicappet, vi hidtil har kompenseret, uanset om indtægten var 200.000 kr. eller 100.000 kr., og det er det princip, man har forladt nu.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

For at det skal stå helt klart: der er ikke lagt op til – fru Nathalie Lind rettede det også nærmest selv – at alle kompensationer falder væk. Det, der er taget sigte på, og her snakker vi specielt om de handicappede børn, er, at kommunen også her har en mulighed for at lade familien selv bære en del af byrderne. Jeg finder det rigtigt i en situation, hvor der skal spares, at man kan pålægge familier, der har tilstrækkelige indkomster, selv at bære en del af byrderne.

Første næstformand (Enggaard):

Hr. Brixtofte, en kort bemærkning. Vi er ellers på vej ind i anden runde.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

[Brixtofte]

Ja, og snart skal der også gennemføres en anden fase.

Ministeren har ikke forstået, hvad princippet er for disse ydelser. Det er en omkostningsdækning, det er en erstatning. Ministeren skriver selv i svaret: invaliditetsydelsen er en erstatning for de udgifter, der følger med invaliditeten. Det er ikke fordelingspolitik, det er erstatning for udgifter. Det samme gælder familier, der passer handicappede børn, hvor man siger, at man vil erstatte dem de særlige omkostninger, der følger af at have et handicappet barn. Det er ikke fordelingspolitik, det er udgiftsdækning for grupper, der har særlige udgifter. Det er dér, ministeren har misforstået det hele. Hun burde læse den kronik, der er i Jyllands-Posten i dag, som meget glimrende sætter fokus på netop det problem.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg sad og hørte ministerens tale om denne kronik i Jyllands-Posten, og da jeg ved, at i hvert fald den ene af forfatterne er ministeren særdeles velbekendt og vel oven i købet har drøftet specielt disse ting igennem med ministeren, kan jeg ikke forstå, at de to forfattere skulle være så uvidende om, hvordan det er.

Så fik jeg forklaringen, da jeg kunne forstå, at der i betænkningen skulle stå noget helt nyt og epokegørende, og det har jeg lige været henne og læse. Jeg ser ikke, at denne betænkning har ændret et klap i det, der står. Så kronikken i Jyllands-Posten – den ene af forfatterne er Jørn Henrik Petersen, som unægtelig har forstand på disse ting – må i hvert fald stå fuldstændig uantastet efter denne debat.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Det er klart, at socialdemokratiet mener, at der er tale om fordelingspolitik. Det har fru Agnete Laustsen ved adskillige lejligheder understreget, og jeg har med glæde bekræftet, at sådan er det. Fru Aase Olesen har gjort det samme både ved denne behandling og ved den tidligere behandling.

Hr. Bertel Haarder havde en meget interessant betragtning. Fordi han ved, at jeg kender professor Jørn Henrik Petersen i Odense,

skulle den samme professor have drøftet den kronik, han havde i Jyllands-Posten i dag, med mig, og jeg skulle være vidende om, hvad der står i den. Nej, hr. Bertel Haarder, sådan er det ikke. Jeg har ikke drøftet den kronik med de pågældende forfattere. Jeg havde anledning til i forbindelse med mit første svar at citere fra den pågældende kronik, og der er ikke belæg for de udtalelser i den ordning, der gennemføres. Jeg skal ikke fortænke de to forfattere i, at det har kunnet misforstås. Vi har haft socialrådgiverforeningen herinde i deputation, og de havde også misforstået nogle af bestemmelserne. Det er derfor, forligspartierne har fundet, at vi burde indskærpe i betænkningen, hvad der var tanken med denne bestemmelse.

Første næstformand (Enggaard):

Hr. Bertel Haarder får ordet for en kort bemærkning. Jeg henstiller, at vi derefter kan gå over til anden runde i den egentlige debat.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg har ikke sagt en lyd om, at ministeren skulle have gennemdrøftet den kronik med de pågældende forfattere. Jeg har sagt, at den kronik står fast, og at det, der står i betænkningen, ikke ændrer en snus ved det, og at i hvert fald den ene af forfatterne er særdeles godt inde i, hvad denne lovgivning indebærer.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Det bliver en gentagelse. Jeg ved ikke, om hr. Bertel Haarder var der før, da jeg svarede. Men find det sted i kronikken og tænk dig om! Der er ikke belæg for, at man kommer med en sådan udtalelse. Jeg undskylder ...

Første næstformand (Enggaard):

Direkte tiltale er ikke så velset.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

[Brixtofte]

Så vil jeg have lov at citere direkte fra kronikken, så ministeren også kan tænke sig om. Der står:

»Så vidt det kan ses, har man heller ikke drøftet de følger, som en gennemførelse af ændringsforslaget må forventes at få for erstatningsretten. Domstolenes fastsættelse af erstatninger til f. eks. trafikofre sker bl. a. under hensyntagen til den kompensation, der flyder via det offentlige sikringssystem. Domstolenes praksis må derfor ændres, idet forslagets gennemførelse vil ændre de økonomiske konsekvenser af en skadesbegivenhed for personer med højere indkomster. Erstatninger må da skulle fastsættes bl. a. under hensyntagen til indkomsten i den skadelidte familie.«

Det vil altså sige lige nøjagtig, at det, der sker nu, er, at invaliditetsydelsen og støtten til familier, der passer deres handicappede barn, bliver sat ned for en række familier, for ellers er der jo ikke nogen besparelse. Da de på et tidligere tidspunkt har fået tilkendt erstatning, hvor man forudsatte, at disse ydelser blev givet, har man altså givet erstatningen på et forkert grundlag, man har givet en for lav erstatning. Det er det problem, der rejser sig, og det er helt uantastet af det, ministeren her har sagt.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Vi taler om to forskellige ordninger. Der omtales en anden ordning i den kronik end den, vi gennemfører, og derfor har vi selv sagt ikke overvejet de ting, der nævnes i den kronik. Det kunne der have været god anledning til, hvis vi havde gennemført en anden ordning end den, vi rent faktisk beder om folketingets tilslutning til.

Erik B. Smith (S):

Hr. Brixtofte og fru Agnete Laustsen, senere suppleret af hr. Jørgen Junior, kom med indlæg, hvis linje for så vidt var den samme. Han byggede det op på en argumentation for de ærlig talt temmelig meningsløse ændringsforslag, der er stillet. De drejer sig bl. a. om ligestilling af pensionsordninger, hvor man ved, at det administrativt ganske enkelt ikke lader sig gøre med så kort varsel, og om, at man lægger kontantværdien til grund ved beregningen af formuen i fast ejendom, hvil-

ket heller ikke lader sig gøre, og det ved man naturligvis godt.

En anden linje i indlæggene var den, at man fremsatte påstande, som man, må jeg have lov at sige, faktisk har været bekendt med ikke var rigtige, men hvis formål vel nærmest må betragtes på den måde, at man ønsker at skræmme en lang række mennesker, som ikke bliver ramt af disse ændringer.

Et eksempel herpå er, at hr. Brixtofte påstår, at vi skal holde pensionisterne uden for disse forslag, fordi det rammer de svageste. Der synes jeg, det er rigtigt at understrege det, der også er blevet oplyst i et af svarene på spørgsmålene, nemlig at pensionister, der alene har formue i eget hus, ikke berøres af socialindkomsten. Pensionister, der bor i lejlighed, berøres ikke, når formuen er under 341.000 kr., og pensionister over 67 år, som modtager folkepensionens grundbeløb og kun grundbeløbet, berøres heller ikke af socialindkomsten.

Når jeg tænker på, hvor grundig hr. Brixtofte har været under udvalgsbehandlingen, så forekommer det egentlig forbavsende, at han ikke har bemærket en lille sætning i bemærkningerne til lovforslaget vedrørende folkepension, hvor der står, at en anerkendelse af det faste lønmodtagerfradrag for nogle pensionister vil medføre en nedsættelse af den beregnede indtægt og dermed en forhøjelse af pensionen. Jeg skal ikke gøre mig til talsmand for, at der her er tale om en epokegørende forbedring, men det var dog nok værd at nævne.

Hr. Jørgen Junior kom med den påstand, at det ikke længere kan betale sig for den ene af ægtefællerne at arbejde, når dette bliver indført. Det er unægtelig en påstand, vi har hørt før. Vi har faktisk hørt den formulering i form af et spørgsmål, der gik på, hvad et ægtepar med en socialindkomst på 180.000 kr. og med 2 børn i daginstitution vil tabe, hvis den ene ægtefælle, her hustruen, som bidrager med 80.000 kr., holder op med at arbejde, beregnet efter de gældende regler og efter de nye regler. Svaret er for så vidt ganske klart. Hvis vi holder os til de regler, der er i dag, så vil familien tabe 26.930 kr. og efter de nye regler 25.340 kr. Jeg tror derfor godt, jeg kan konkludere, at det vist er en påstand, der er helt uden hold i virkeligheden. Enten må jeg forudsætte, at hr. Jørgen

[Erik B. Smith]

Junior ikke har læst svaret, eller også er det en påstand, der er fremsat mod bedre vidende.

Det samme gælder nok den påstand, som blev fremført, om, at man har fået det svar, at ca. 400 børn skal anbringes på institution, hvis vi gennemfører stramningen af bistandslovens § 48, stk. 1. Jeg tror, det er rigtigt at understrege over for resten af folketingets medlemmer, at det ikke er en oplysning, vi har fra socialministeriet. Det er en påstand, der blev fremsat udokumenteret af en af dem, der mødte frem i socialudvalget. Vi bad om at få den nærmere dokumenteret, men vi har ikke fået den dokumenteret. Jeg synes egentlig også, det er rigtigt at sige, at besparelsen på dette område kun udgør 10 pct. af den samlede udgift i forbindelse med § 48, stk. 1. Det er en ganske lille besparelse, som selvfølgelig kun fremkommer, fordi vi tager toppen af indtægtsgruppen her.

Der er også blevet fremsat den påstand, at afskaffelse af de socialpædagogiske fripladser rammer børnene; det var fru Birthe Nielsen, der sagde det. Det er vist også noget, der kræver en nærmere forklaring. Jeg kunne til nød forstå, hvis der blev sagt, at det rammer forældrene, for det, der er meningen, er naturligvis, at forældrene skal betale for børnene, når de er i institution. Hvis vi forestiller os en situation som den af fru Birthe Nielsen skitserede, så er der ingen tvivl om, at vi også efter de ændrede bestemmelser kan hente hjemmel både i bistandslovens § 46, stk. 2, og i § 40, stk. 2, til at betale for disse udgifter.

Fru Anne Grete Holmsgård kom med den noget overraskende påstand, at ændringen i bistandslovens § 37 fører til, at man hurtigere glider over til varig hjælp. Jeg vil da gerne sige, at det er der intet belæg for. Der sker ingen ændringer i de regler, der siger, hvornår man kan overføres fra forbigående hjælp til varig hjælp. Jeg har også set påstanden fremført i dagspressen, men der er intet belæg for den.

Der er heller ikke belæg for en påstand om, at unge, der flytter hjemmefra – det vedrører ændringen af § 46, stk. 2 – på grund af konflikter i hjemmet, ikke længere vil blive hjulpet af socialforvaltningen, hvis ikke man kan hente pengene hos forældrene. Man har allerede i dag hjemmel til at pålægge forældre at betale bidrag til det offentlige til dæk-

ning af udgifterne ved, at deres børn anbringes på døgninstitution, og disse regler vil man givet også anvende fremover. Jeg kan ikke se, at der er nogen anledning til så drastisk en konklusion.

I øvrigt har jeg lyst til lige at pege på, at uanset at det er blevet kritiseret fra fru Birthe Niensens side, at vi vil ligestille dagpleje med institutionsanbringelse – ministeren har oplyst, at det kun drejer sig om de 0–2-årige – så synes jeg, at det er godt at få anført, at vi jo netop samtidig siger, at vi ønsker, at dagplejemødrene skal have bedre ansættelsesforhold, bedre lønforhold og bedre uddannelse.

Som afslutning vil jeg sige, at der under debatten her ikke er kommet nye argumenter frem. Jeg synes, at vi har fået en glimrende bekræftelse af det, vi også så under udvalgsarbejdet, nemlig at fronterne er låst fast, at man har forsøgt at rejse en begrundet tvivl, som ærlig talt ikke på nogen måde har kunnet dokumenteres, og jeg finder, at vi har sikkerhed for, at de svageste ikke rammes ved disse omlægninger, at det alene er de bredeste skuldre.

Inden jeg går ned fra talerstolen, kan jeg ikke undlade at komme med en enkelt bemærkning til hr. Brixtofte i anledning af kronikken i Jyllands-Posten, hvor han udlægger teksten om erstatningsretten på en måde, som ærlig talt ikke har meget med juridisk tankegang at gøre. På det tidspunkt, hvor man udmåler erstatning til en person, hvad enten det er personskadestnatning eller andet, lægger man de retsregler til grund, der er gældende på det tidspunkt, og fastsætter erstatningens størrelse efter det. Verden står ikke stille, og der er ingen jordisk mulighed for, at man senere kan ændre det. Hvis man indførte gunstigere regler, som kompenserede uafhængigt af formue og indtægt, er der ikke tale om, at man skal aflevere noget af sin erstatning, ligesom der heller ikke er tale om, at man kan komme tilbage til domstolene og kræve mere.

Brixtofte (V):

Jeg forstår, at socialministeren skal til Horsens Folkeblad for at hente lidt trøst i debatten. Jeg kan kun sige, at det meste af det, der står i den leder, er nøjagtig, hvad jeg mener. Vi har samme holdning, vi ønsker også, at der indføres en socialindkomst. Vi

[Brixtofte]

ønsker bare ikke, at den indføres på den måde, ministeren har foreslået det.

For øvrigt synes jeg ikke, at ministeren, når hun nu skulle citere aviser, fik nævnt Berlingske Tidende, Frederiksborg Amtavis, Jyllands-Posten og andre aviser, som på det kraftigste har bakket vores synspunkter op. Men det var nok snarere en forglemmelse. Jeg tror heller ikke, ministeren ville være så kæphøj, hvis hun huskede, hvad dagbladet Aktuelt i forgårs skrev om ministerens fremfærd på det socialpolitiske område.

Må jeg dernæst sige, at vedrørende kronikken i dag i Jyllands-Posten vil jeg fastholde, at jeg er interesseret i at få justitsministeriets lovkontors vurdering, bare inden tredje behandling. Folketingsmedlemmerne skal vide, hvad de gør. Der rejses et ganske væsentligt problem, og det ønsker jeg belyst, ikke af den socialdemokratiske ordfører, men af justitsministeriets lovkontor.

Må jeg til sidst sige, at jeg synes, det er beklageligt, at vejene skal skilles ved denne del af socialpolitikken, idet vi i mange år har haft tradition for at være fælles om stort set al sociallovgivning. Der er stort set ikke den reform, der er gennemført, uden at venstre og socialdemokratiet kunne være enige om at gennemføre den sammen. Det, der er sket, er, at socialdemokratiet har ændret holdning. Det er socialdemokratiet, der har brudt med de principper, som har været gældende igennem mange år på dette område. Det er socialdemokratiet, der har brudt med de principper med hensyn til vores forhold til de handicappede, som vi har været enige om uanset partipolitisk tilhørsforhold. Det er socialdemokratiet, der har forladt den hidtidige tankegang, og som er gået væk fra, at man skal betragte ydelser til invalider som en erstatning for, at de har flere omkostninger som følge af deres invaliditet. Det er socialdemokratiet, der nu vil indføre et trangskriterium på dette område, og det tager vi på det skarpeste afstand fra.

Agnete Laustsen (KF):

Hr. Erik B. Smith fandt ikke de af venstre, konservative og fremskridtspartiet stillede ændringsforslag væsentlige, og det forstår man jo godt ud fra socialdemokratiske synspunkter. Men jeg synes dog nok, at hr. Erik B. Smith burde have lyttet til, hvad jeg sagde

i første omgang, nemlig at én ting er, om et forslag er væsentligt, noget andet er, om det også er logisk. Jeg synes nok, at hr. Erik B. Smith glemte at kommentere den logik, der ligger i det forslag, de tre partier har stillet sammen, nemlig at hvis det ikke kan lade sig gøre i henseende til pensionsindbetalinger – jeg taler her om lovforslaget om socialindkomst – at ligestille indbetalinger til private og til kollektive ordninger, så bør den logiske konsekvens være, at man fortsat giver folk lov til at fratække udgifter til private ordninger. Om hr. Erik B. Smith synes, at det er væsentligt eller ej, skal jeg ikke diskutere, men jeg går ud fra, at vi kan være enige om – også ministeren – at det i alle tilfælde er logik at stille et sådant forslag.

Det er fra flere sider blevet nævnt, at det ikke gør så meget, at man nu vil beskære mulighederne for at få hjælp, henholdsvis til handicappede børn og til invaliditetsydelse, for det drejer sig jo ikke om ret mange penge. Det synes jeg er en meget dårlig argumentation, for i og med at de mennesker, som har disse handicap – dem selv eller det barn, de skal passe – er meget få, bliver dette indgreb over for de enkelte meget væsentligt. Jeg vil da gerne nævne, for at tage et tal, som er blevet dokumenteret under udvalgsbehandlingen – jeg tror sågar, det står i selve lovforslaget – at antallet af mennesker, der vil blive ramt af nedskæring eller bortfald af invaliditetsydelsen, andrager 740, og da man agter at spare, jeg tror, det er 6 mill. kr., så vil man ved lidt regnekunst kunne finde ud af, at det i gennemsnit vil være omkring 8.000 kr. om året. Så kan man jo sige: nå ja, men det er ikke så mange penge, men jeg tror nu, at næsten uanset hvilket indtægtsstrin man ligger på, så vil 8.000 kr.s nedskæring i den disponible indkomst virke som et ganske betragteligt indgreb.

Så vil jeg med hensyn til det brud – hr. Brixtofte var også inde på det – som alt dette betyder, med den compensationstanke, som siden K. K. Steinckes socialreform har været noget væsentligt i vores sociallovgivning, henviser til, at også førtidspensionsudvalget har været inde på det. Det har bl. a. i sin konklusion om invaliditetsydelsen sagt, at den ikke skal dække forsørgelse, da de har indtægter, men derimod ud fra et behovssynspunkt dække merudgifter, som skyldes deres invaliditet, og tillige give dem mulig-

[Agnete Laustsen]

hed for at udfolde sig som andre erhvervsaktive. Det er det princip, vi synes at det her fremsatte forslag strider væsentligt imod, og det er derfor, vi har stillet de ændringsforslag, som er blevet nævnt tidligere.

Jørgen Junior (FP):

Blot et par bemærkninger.

Fru Aase Olesen kritiserede en lille smule, at vi fuldstændig havde forbigået de ændringsforslag om de handicappede børn, der var kommet fra ministeren, og som vi – hvad fru Aase Olesen er klar over – vil stemme for. Jeg skal da gerne medgive, at det er en positiv ting, det er noget, som hjælper på det, men det er ikke det afgørende efter vores opfattelse, og det gør ikke, at vi på nogen måde vil kunne stemme ja til forslaget.

Med hensyn til, at det er blevet jasket igennem, eller hvilke udtryk der nu er blevet brugt, så sagde jeg klart og tydeligt i mit indlæg, at formalia da hele vejen igennem var blevet overholdt. Jeg kan være helt enig med fru Aase Olesen i, at vi har en meget mild og behagelig formand for socialudvalget, men det er ikke det, det drejer sig om. Det, det drejer sig om, er, at der reelt kun har været tale om en behandling, en debat, i offentligheden af dette i 14 dage eller noget i den retning, og da det dog er et meget stort og omfattende kompleks, og da det dog kun er første fase af noget, hvor man ifølge socialministeren påtænker at komme med næste fase allerede i næste folketingssamling, så må jeg indrømme, at jeg synes, at kritikken er helt berettiget.

Man må jo altid glæde sig, når man hører hr. Erhard Jakobsen. Hr. Erhard Jakobsen ville jo gerne have haft en tiøre – det kunne være, det kunne blive til et par af de sjældne gamle toører i stedet for, for det er selvfølgelig morsomt at høre, hvad der bliver sagt, og der blev da også rørt ved nogle væsentlige ting, og der kom nogle konstateringer frem, som jeg gerne lige vil trække frem her og høre ministerens opfattelse af. Jeg synes nok, at det ret klart og tydeligt er blevet besvaret, at dette berører 320.000 familier. Hr. Erhard Jakobsen siger: jo flere, jo bedre, alle socialdemokratiets vælgere – lad dem da helst komme med; om det er dem, der sparer op, eller det er dem, der bor i hus, er ligegyldigt. Men det er jo altså ikke helt ligegyldigt, om

det er dem, der sparer op, eller det er dem, der bor i hus, og det kan heller ikke være helt ligegyldigt, hvilke 320.000 familier det er, og om der er en vis retfærdighed. Det er jo nok dér, der består en vis uenighed.

Jeg vil da godt fastslå, at hr. Erhard Jakobsen udtalte, at den indtægtsbestemte folkepension blev undgået og værdistigningsafgiften blev undgået. Vi er enige om, at det er nogle stygge, negative ting, og det er da glædeligt, at der ikke har ligget nogen forslag herom. Hvis det er tilfældet, at de blev undgået og man derfor har sagt ja til første fase – anden fase har vi alle nu forstået at CD siger utvetydigt nej til – så må man da i hvert tilfælde bede om en bekræftelse fra socialministeren. Er det korrekt, at den indtægtsbestemte folkepension blev undgået på grund af CDs indsats? Er det korrekt, at værdistigningsafgiften blev undgået af den grund? Med hensyn til det, at man så stædigt fastholder anden fase og siger: vi vil komme frem med det til næste år, er det da egentlig rimeligt, at man bare baserer det på, at der nok skal vise sig et eller andet?

Jeg synes nok, det virker meget løst og meget tilfældigt, og jeg synes heller ikke, det virker, som om hr. Erhard Jakobsens opfattelse, at nu har man virkelig lukket af for anden fase ved at sige ja til første fase, er særlig sandsynlig, i hvert fald hvis det går efter socialministerens hoved. Men nu kan vi selvfølgelig kun se fremad og i fællesskab gøre, hvad vi kan, og det er da glædeligt, at der ikke er skygge af tvivl om, at venstre, konservative og fremskridtspartiet i fuld samklang med centrum-demokraterne vil prøve at få denne anden fase om ikke udskudt, så i hvert tilfælde aldrig igangsat på nogen som helst måde.

Så var det jo også interessant at høre, at hr. Erhard Jakobsen mente, at der primært var tale om et besparelsesforslag. Dette er et besparelsesforslag, det skal gøre ondt. Vi kan være enige i, at det er et besparelsesforslag, men ifølge socialministeren er det jo ikke et besparelsesforslag, det er fordelingspolitik, det er retfærdighed. Det vil med andre ord sige, at heller ikke dér er man helt enige. Men lad uenigheden ligge. Dette er nu mere eller mindre vedtaget. Men lad os i hvert tilfælde være enige om fremover ikke at støtte noget af det, der kommer fra socialministe-

[Jørgen Junior]

ren af den art, som man i hvert tilfælde forventer.

Hr. Taanquist skulle lige have en bemærkning ind om, at fremskridtspartiet da gerne vil spare på pensionisterne. Dér vil jeg da godt lige for en ordens skyld erindre om, at vores forslag går ud på, at pensionisterne skal have en klækkelig pensionsforhøjelse. Det vil med andre ord sige, at hvis alle vores forslag blev gennemført, så ville der ikke være tale om, at pensionisterne ville være udsat for besparelser.

Til hr. Erik B. Smith vil jeg sige, at det da godt kan være, at det er korrekt, at disse 300-400 børn, som formanden for Evnesvages Vel, var det vist, mente der var mulighed for ville blive institutionsanbragt, ikke bliver det. Men, det er dog ikke en ligegyldig organisation; det er dog dem, der har begreb om denne sag, der er kommet med denne udtalelse.

Jeg vil afslutningsvis blot sige, at jeg synes, socialministeren altid lyder så nydelig og så frelst og så selvretfærdig, men så tænker man på, hvad det nu er, der skal pakkes ind. Den samme fornemmelse efterlades, hvad angår hele forslaget. Det har skullet gennemføres hu-vej og uden ret megen tiltro til, at ret mange i befolkningen vil kunne forstå det. Nogle mener, det er et besparelsesforslag, andre, at det er fordelingspolitik. Havde det været et besparelsesforslag, ville jeg kunne acceptere det, men det virker bare alt for uigennemtænkt og alt for lidt planlagt til, at det er et besparelsesforslag, som fremskridtspartiet isoleret vil kunne stemme for.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg lover formanden og medlemmerne, at det er for at spare tid, jeg afstår fra at deltage i anden omgang.

Det er blot fordi man ikke må diskutere mine bemærkninger fra før ud fra, at jeg har sagt, at vi ved at deltage i forliget har spærret for disse ting. Det eneste, jeg sagde, var, at de ting, diskussionen om værdistigningsafgift osv., er bortfaldet i de næste halvandet år. Dernæst sagde jeg: vi har ikke ved at deltage i forhandlingen om forslaget om socialindkomst åbnet for anden fase. Vi har tværtimod gjort det mere urimeligt at diskutere anden fase, fordi vi har pillet nogle af de

ting ud af det nuværende indkomstbegreb, som er urimelige. Derfor er der mindre grund til at diskutere socialindkomst i fremtiden, end der var i fortiden. Dette spærret ikke, det gør bare en diskussion mere urimelig.

Det var det, jeg sagde før, ikke, at vi ved vores forhandlinger var nogle vældige karle, der havde spærret. At tro, at 6 mandater spærret for 70 – så naive er vi ikke.

Birthe Nielsen (SF):

Jeg vil godt svare hr. Erik B. Smith på nogle af de ting, hr. Erik B. Smith kom ind på omkring de udtalelser, jeg fremførte, da jeg var heroppe første gang.

Det første, jeg vil sige, er vedrørende de socialpædagogiske fripladser. Det er da klart og tydeligt ud fra de oplysninger, vi har fået under udvalgsarbejdet, at det drejer sig om ca. 8.000 børn, der får socialpædagogisk friplads, hvor Københavns kommune tegner sig for den største procent i forbindelse med tildeling af disse pladser. Så kommer for øvrigt det amt, jeg selv kommer fra, Vestsjællands amt. De er nemlig meget venlige og meget imødekommende, når det drejer sig om sådan noget, det er kommunerne i dag. Vestsjællands amt kommer ind som nr. 4 med hensyn til tildeling af socialpædagogiske fripladser.

Det, jeg kan frygte og frygte med god grund, fordi jeg kender ret meget til kommunerne og ved, hvordan de vurderer disse ting, er, at i det øjeblik der kommer nye love, som siger, at forældre skal betale for disse socialpædagogiske fripladser, så vil det ikke længere være ud fra et behov hos børnene, så vil det være ud fra forældrenes mulighed for at betale. Det mener jeg ikke tjener barnets tarv, dér mener jeg at man må være neutral. Det er barnets tarv, vi snakker om her, og det kan ikke være afhængigt af forældreindtægten. De børn, der får socialpædagogiske fripladser i dag, er børn, der har det meget dårligt på en eller anden facon, og man hjælper på den måde familien. Her gør man det transbestemt, og det synes jeg er en meget urimelig måde at straffe disse børn på, for det må være en straf, at de ikke kan få et fornuftigt, hensigtsmæssigt tilbud om den forebyggende foranstaltning, som en daginstitution kan være for disse børn; ellers ville

[Birthe Nielsen]

man gribe til andre ting, f. eks. at anbringe dem på en døgninstitution.

Det er sådan nogle ting, jeg med god grund frygter vil blive resultatet af denne lov. Yderligere har det en psykologisk virkning på kommunerne, der i forvejen skal spare, for de får jo at vide af indenrigsministeren, at udgifterne i kommunerne højst må stige med 2 pct. næste år. Det er en af de ting, som jeg synes er meget farlige i loven, og som kan få nogle meget uheldige konsekvenser for de børn, jeg snakker om her, netop de børn, der har problemer på en eller anden måde.

Det næste, jeg vil sige i forbindelse med problembørnene eller ikke-problembørnene – det kan også være fysisk eller psykisk dårlige børn – er, at udgiften til støttepædagoger, som i dag bliver betalt af det offentlige, det vil sige kommunerne og staten, nu skal deles af en lille gruppe forældre, der har børn i daginstitutioner. Det vil sige, at man pålægger denne forældregruppe en ekstra skat. Det har før været kollektive ordninger, vi har været med til at betale til det alle sammen, men nu skal nogle forældre til at betale for andre forældres dårlige børn, hvilket igen vil betyde, at man sætter to forældregrupper op mod hinanden. Det kalder jeg ikke solidaritet, og jeg kalder det heller ikke at integrere de handicappede børn i det normale miljø, at man laver sådanne ordninger. Det må vi tage meget stærkt afstand fra fra SFs side.

Så sagde hr. Erik B. Smith noget om dagpleje og ligestilling, og det har åbenbart været lidt af en misforståelse, for hvis man virkelig ønsker ligestilling på dette område – det ønsker vi ikke, men hvis socialdemokratiet ønsker det – så burde man også ligestille med hensyn til betalingen, men det gør man ikke. Man siger 593 kr. om måneden for en dagpleje, men man siger 847 kr. om måneden for en daginstitution. Det kalder jeg ikke ligestilling, hvis man virkelig går ind for ligestilling, og det er det, der bliver sagt i bemærkningerne til lovforslaget. Derfor laver man en konkurrenceforvridning på dette område, som jeg synes er forkert.

Så vil jeg ikke undlade at sige til venstre og konservative, som er kommet med mange harske bemærkninger om disse lovforslag og har været fantastisk hellige, at når jeg tænker på, at det ikke er mere end 2 måneder siden, vi har fået det ene reaktionære forslag efter

det andet fra disse partier, fremskridtspartiet indbefattet, hvor de virkelig har kastet sig over bistandsloven og alle mulig ting på det sociale område, så synes jeg, at det er meget hyklerisk, når de angriber det på denne måde. Én ting er jeg enig med dem i, og det er, at de handicappede børn og de handicappede i vores samfund skal være fredet.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Vedrørende de socialpædagogiske fripladser vil jeg gerne angribe den påstand, at udgifterne til støttepædagoger, som væltes over på forældrene, skulle betyde, at forældre sættes op imod hinanden. Når man udregner taksterne som landsgennemsnitstakster, så er det bogstavelig talt ikke muligt for den enkelte forældre at finde ud af, hvor mange kroner den pågældende betaler i merudgift, fordi der er et handicappet barn på den institution eller på naboinstitutionen.

Jeg vil gerne pege på de socialpædagogiske fripladsers antal. Så vidt jeg husker, blev det oplyst i udvalget, at de socialpædagogiske fripladser i ret stor udstrækning bliver brugt som overbygning på fripladsgrænserne. Det vil sige, at det er de lavere indkomster, som har haft denne fordel. Når man tænker på, at man efter det forslag, der ligger, vil nedsætte taksterne for indkomster på under 110.000 kr., og hvis man sammenholder det med, at kommunerne fortsat har hjemmel til at støtte, til at nedbringe udgifterne, så tror jeg ærlig talt, at man ser spøgelse ved højlys dag.

Aase Olesen (RV):

Blot en kort kommentar til den konservative ordfører, som fremhævede det logiske i det ændringsforslag, som venstre og konservative har stillet om bidragene fra selvpensionister. Ja, det er ikke alene logisk, det er også retfærdigt, og det er rigtigt, det har vi jo sagt. Problemet er kun, at det er ikke altid, man kan gennemføre det, der er rigtigt, og det, der er logisk. Det sker somme tider, at de praktiske kendsgerninger stiller sig i vejen, og det er det, venstre og konservative åbenbart endnu ikke har fattet. Jeg har spurgt, hvor meget man er parat til at betale i administrative omkostninger for at få gennemført det forslag. Man kommer her med et

[Aase Olesen]

ændringsforslag, som man ved ikke kan lade sig praktisere, og man kommer kun med det, fordi man ved, det bliver stemt ned, det kan ikke lade sig gøre. Vi andre har løfte i betænkningen om, at tingene kan lade sig realisere pr. 1. januar 1982. Det kunne man dog i hvert fald godt tage ad notam.

Fremskridtspartiet siger, at vi kun har haft en debat i 14 dage om dette lovforslag, og det er korrekt. Men som jeg sagde i mit første indlæg, har vi haft betænkningen lige fra, jeg tror, det var i slutningen af februar, og vi har i øvrigt haft denne debat helt fra 1975, hvor det radikale venstre første gang fremsatte et forslag til folketingsbeslutning om at indføre et andet indkomstbegreb eller et andet grundlag for tildeling af sociale ydelser. Så så meget bag på fremskridtspartiet kan det vel næppe heller være kommet.

Kun en enkelt kommentar til hr. Brixtofte, som beklagede, at socialdemokratiets og venstres veje skulle skilles. Dertil er for os andre kun at sige, at det kan vi beklage, men der skal jo en gang imellem bestilles noget herinde. Der skal en gang imellem laves noget. Det kan åbenbart ikke lade sig gøre mellem de to partier, og så er der jo nogle andre, der må bestille noget.

Og så vil jeg til sidst blot sige til Danmarks klynkeparti nr. 1, som nu har befolket denne talerstol med adskillige repræsentanter og med en tidligere socialminister i spidsen, at jeg synes, det er i orden, at man kritiserer hinanden herinde, og det er i orden, at man mistænkeliggør hinandens motiver, men lad det blive mellem os. Tænk på, hvad I gør, når I går på skærmen og fortæller folk, at de skal forlade hus og hjem! Tænk på, hvad I gør, når I viser jer på skærmen og fortæller, at folk skal sende deres syge børn på institution! Jeg synes, at I af hensyn til den fremtidige debat om dette virkelig for alvor burde overveje, på hvilken måde I går til offentligheden med disse spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Agnete Laustsen (KF):

Ja, nogle partier bliver kaldt klynkepartier. Fru Aase Olesens seneste indlæg kunne måske gøre det radikale parti fortjent til at hedde forargelsespartiet, for det lyste jo langt ud af alle fru Aase Olesens bemærkninger, at der ikke var grænser for, hvor forarget hun

var over de ændringsforslag, vi andre havde stillet.

Må jeg rette en misforståelse. Fru Aase Olesen tror, at det forslag, som er stillet af de 3 partier, med hensyn til private pensionsordninger har noget at gøre med, om det er teknisk muligt eller ej. Det har intet at gøre med teknik, for selvfølgelig kan det da lade sig gøre, det er jo bare at lade det løbe videre, som det gør nu, og lade de mennesker, der indbetaler, få fradrag for det. Det har ikke noget med teknik at gøre. Teknikken ligger i, om det for de kollektive ordninger er muligt at gøre noget sådant, og derfor forstår jeg også på ministeren, at de ikke er medtaget i første fase.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Fru Aase Olesen skulle dæmpe sig ned og tænke på, at hvis man i al stilfærdighed havde accepteret venstres forslag om en lille lægeafgift ligesom i Sverige på størrelse med det, som en pakke cigaretter koster, så havde man på en administrativt meget enkel måde kunnet finde de samme penge og mere til og rigelige penge til at undtage de grupper, der skal undtages. Så havde man lavet en social besparelse, som slet ikke havde ramt specielt udvalgte grupper, men befolkningen jævnt helt igennem, og som tilmed havde kunnet spare administration.

Mon ikke hele denne debat viser, at dette venstreforslag skulle man have taget? Det er jo ikke, fordi der mangler spareforslag fra venstre. Derimod mangler der i uhyggelig grad, når man ser på de sidste mange finanslofstemninger, spareforslag fra de radikale. Det er nemlig noget, de radikale helt er holdt op med, og derfor er de nu nødt til her at gå med på noget, som ikke er gennemarbejdet.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg går ud fra, at hr. Bertel Haarder er bekendt med den undersøgelse, der er lavet om lægeforslaget, og den uhyre ringe besparelse, der kommer ud af det. Hvis ikke hr. Bertel Haarder ved det, så drejer det sig om omkring 100 mill. kr. Det har kommunernes og amternes forskningscenter regnet ud, og det ved hr. Bertel Haarder udmærket godt.

Første næstformand (Enggaard):

Hr. Bertel Haarder har ordet for en kort bemærkning. Jeg henstiller, at vi så vidt muligt holder os til de forslag, som er til behandling.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg henholder mig i mine udtalelser om, hvad der kan spares, ganske til, hvad jeg får af oplysninger fra finansministeren. Andet har vi jo ikke at gøre herinde i tinget.

Anne Grete Holmsgård (VS):

På mit spørgsmål til socialministeren om, hvorfor man ikke i stedet for havde lavet en revision af skattelovgivningen, svarede socialministeren, at det var vanskeligt at få flertal. Det er sikkert også vanskeligt at få flertal for en del skatteomlægninger, men det berettiger nu engang ikke til at lave asociale forslag.

Jeg vil godt hive et lille eksempel frem. Det er ikke mere end et par måneder siden, regeringen faktisk havde flertal for en skatte-revision, nemlig omlægningen af rentefradraget, og det var faktisk ikke et eller andet udenforstående parti, der blokerede, at den løsning kom igennem. Det var socialdemokratiet selv, fordi man frit og kvit lod boligministeren gå ud med sine udtalelser om, at nu ville der finde en stavnsbinding sted.

Hr. Erik B. Smith sagde, at jeg postulerede, at man nu var på vej til at overgå til varig hjælp direkte efter 3 måneder under § 37 i bistandsloven. Det postulerede jeg ikke. Jeg sagde, at jeg kunne se to tendenser i den udvikling, der ligger i de ændringer, der er foreslået vedrørende bistandslovens § 37. Den ene er tendensen til, at man presser folk lidt hårdere økonomisk i håb om, at de så vil gøre en ekstra indsats selv. Den anden er en snigende tendens til, at folk tidligere kommer på varig hjælp, og at de allerede på et ret tidligt tidspunkt får skåret ned på den forbigående hjælp. Det er vel stadig sådan, at den forbigående hjælp bygger på det princip, at fordi folk i en overgangsperiode er stillet vanskeligt og ikke selv kan forsørge sig, skal de ikke have væsentlig indkomstilbagegang.

Jeg stillede også et spørgsmål i forbindelse med gennemførelsen af gennemsnitstakster for daginstitutioner på landsplan. Hvis det

ikke fremgik klart, at det var et spørgsmål til socialministeren, vil jeg godt gentage det. Jeg vil gerne have at vide, hvilke garantier der ligger for, at de kommuner, hvor indtægterne ligger under gennemsnittet, ikke får påført ekstra udgifter gennem den betalingsordning, man nu indfører.

Jeg spurgte også om, hvilke garantier man har for, at maksimumstaksterne i det ændringsforslag, der er stillet med hensyn til betaling i daginstitutioner, ikke blokerer for, at der bliver ansat flere støttepædagoger i institutionerne. Udgifterne til støttepædagoger skal indregnes i forældrebetalingen, og når man ansætter støttepædagoger, stiger forældrebetalingen også. Hvordan har man tænkt sig at løse det problem?

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Fru Anne Grete Holmsgård og jeg har haft lejlighed til at snakke om disse ting i samråd i socialudvalget, og jeg har over for fru Anne Grete Holmsgård givet udtryk for det, som hun også citerede fra det skriftlige svar. Det er da klart, at vi følger den udvikling, der sker på dette område, når vi gennemfører de forandringer, der ligger i det her foreslåede.

Fru Anne Grete Holmsgård har også fået svar fra den socialdemokratiske ordfører med hensyn til spørgsmålet med støttepædagogerne og betydningerne af maksimumssatserne, så det er ikke, fordi der ikke er givet svar. Vi er uenige – det vil vise sig, når vi stemmer – og det synes jeg vi skal erkende og så lade være med at tro, at der blot er tale om, at man ikke har fået svar på nogle spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om socialindkomst. (Lovforslag nr. L 222).

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 48 stemte for, 87 imod; 10 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 33 stemte for, 87 imod; 27
stemte hverken for eller imod.

§§ 2 og 3
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 49 stemte for, 98 imod.

§§ 4-9
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behand-
ling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet be-
handling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrøren-
de forslag til lov om ændring af lov om soci-
al bistand. (Ændringer af reglerne om kon-
tanthjælp, indførelse af socialindkomst m.
v.). (Lovforslag nr. L 223).

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 69 stemte for, 78 imod.

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 70 stemte for, 77 imod.

Ændringsforslag nr. 4 og 5
vedtoges uden afstemning.

§ 1 med de foretagne ændringer
vedtoges med 77 stemmer mod 71.

Ændringsforslag nr. 6 om en ny affattelse
af § 2 og § 2 i den nye affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behand-
ling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet be-
handling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrøren-
de forslag til lov om ændring af lov om fol-
kepension. (Indførelse af socialindkomst).
(Lovforslag nr. L 224).

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behand-
ling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet be-
handling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrøren-
de forslag til lov om ændring af lov om inva-
lidepension m. v. (Indførelse af socialind-
komst og indtægtsregulering af invaliditets-
ydelse). (Lovforslag nr. L 225).

Ændringsforslag nr. 1-3, § 1, således æn-
dret, § 2 og ændringsforslag nr. 4 om indsæt-
telse af en paragraf
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behand-
ling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet be-
handling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrøren-
de forslag til lov om ændring af lov om pen-
sion til enker m. fl. (Indførelse af socialind-
komst). (Lovforslag nr. L 226).

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behand-
ling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

[Første næstformand]

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik sluttelig til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiedydelser. (Nedsættelse af indkomstgrænse og indførelse af socialindkomst). (Lovforslag nr. L 227).

Ændringsforslaget

forkastedes, idet 40 stemte for, 93 imod; 18 stemte hverken for eller imod.

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

20) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om bolig sikring. (Indførelse af socialindkomst).

(Lovforslag nr. L 229. Fremsat 9/5 80. Første behandling 12/5 80. Betænkning 27/5 80).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 21 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

21) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om boligydelse til pensionister. (Indførelse af socialindkomst).

(Lovforslag nr. L 230. Fremsat 9/5 80. Første behandling 12/5 80. Betænkning 27/5 80).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Keld Andersen (KF):

Jeg skal ikke i denne sene eftermiddagstime forlænge debatten unødigt, men da det fremgår af betænkningen, at det konservative folkeparti nærmere vil redegøre for sin stilling ved tredje behandling, skal jeg med henvisning til, hvad den konservative ordfører har sagt under et tidligere punkt på dagsordenen, og i øvrigt med henvisning til mit indlæg ved første behandling meddele, at den konservative folketingsgruppe vil stemme imod disse lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om boligsikring. (Indførelse af socialindkomst). (Lovforslag nr. L 229).

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og § 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om boligydelse til pensionister. (Indførelse af socialindkomst). (Lovforslag nr. L 230).